

NAJVEČJA PRIMORSKA FACEBOOK STRAN
72.000 SLEDILCEV

 radio capris

PRIDRUŽI SE NAM TUDI TI!
FB.COM/RADIOCAPRIS

PIRAN

Boris Šuligoj: Trenutna oblast pušča večino nujnih nalog svetnikom in županu v naslednjem mandatu. Tako kaže inventura rezultatov upravljanja občine poldrugo leto pred koncem mandata.

Stran 2-3

KONOPLJA

Petra Mežnarc: Sosede nasada konoplje moti vonj, ki se pojavi takrat, ko konoplja cveti. Eden od sosedov je celo potarnal, da ga od vonja cvetoče konoplje boli glava.

Stran 27

Piran - Izola - Koper - Ankaran
vsak mesec brezplačno v gospodinjstva

števila 26
april 2021

OBALA *plus*

www.obalaplus.si

*časopis in portal
s pogledom na morje*

REPUBLIKA SLO

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Iskrena hvala vsem državljanom in državljanom, ki delate vse, kar je v vaši moči, da se epidemija zajezi.

MARIO FAFANGEL

Stran 8-11

SABLJANJE

Stran 21

KAJ Z NAŠO OBALO

Stran 4-6

ŠPARGLJI

Stran 24

GEDORE KUHAJO

Stran 25

VRT V APRILU

Stran 28

Spoštovani bralci!

No, pa smo spet nazaj. Ponovno nas čaka življenje, ko bomo počeli stvari, za katere običajno nimamo časa. Mednje zagotovo spada tudi branje časopisov. In tokratna izdaja je, po mnenju večine ljudi, ki so jo prejeli v predogled in predbranje, ena izmed naših najboljših. Tudi zaradi intervjuja z Mariom Fafanglom. Ne le zaradi dobrih vprašanj Bojane Leskovar, ampak tudi zaradi izjemnega sogovornika. V času bevskanja, prepiranja in grobih besednih spopadov, ki jih uprizarjajo takšni in drugačni politiki ter posamezniki, ki so zavzeli komunikacijski prostor, je še težje razumno, umirjeno in argumentirano govoriti o sedanjosti. In zaradi Fafanglovih odgovorov smo mnenja, da bi se mu dovolili tudi popolnoma zapreti za 14 dni. To je moč umirjene in argumentirane besede, katere namen ni »pokopavati«[»] sogovornikov in posameznikov, ki ne mislijo enako kot jaz. Pred nekaj dnevi sem se pogovarjal s prijateljem, ki že dolga leta živi v ZDA. Tiste dni je bil na poslovnem obisku v New Yorku. Mesto je prazno, vse je zaprto, z izjemo nekaj lokalov, kjer si lahko naročiš kavo ali hrano za domov. Podobna situacija kot pri nas. Pravi pa, da pri ljudeh ni slabe volje ali občutka brezupnosti, ali še huje, popolne negotovosti, kaj nam bo prineslo naslednjih »usodnih 14 dni«. Večina jih je namreč prepričanih, da bo virus premagan neke do konca maja in takrat naj bi se začelo normalno življenje. Kaj se je zgodilo? Njihov »najšibkejši«[»] predsednik v zgodovini vseh predsednikov ZDA je, seveda s pomočjo vlade, uspel precepiti okoli 25% celotne populacije. In konec aprila ali v začetku maja bo precepljenost prebivalcev ZDA takšna, da bo popolno odprtje države varno. Američani in Izraelci premorejo razkošje, ki ga mi nimamo. Življenje, kjer je načrtovanje prostega časa in dela spet dovoljeno in omogočeno. Pri nas se nekomu še vedno zdi prav in modro, da nas le dan pred ukrepi seznani z odločitvami, ki zaznamujejo naše življenje naslednjih sedem dni. In tako je že eno polno leto. Kot da bi odločevalci uživali v tem, da učiteljem in učencem v nedeljo zvečer sporočijo, ali bodo v ponedeljek lahko šli v šole. Mislim pa, da postajamo vsi prebivalci Slovenije po eni strani nestrpni, po drugi strani pa si želimo argumentiranih odgovorov, s katerimi se ukrepi utemeljujejo. To pač niso časi, ko bi bilo potrebno vsako javno komunikacijo zamazati z javnim izražanjem nestrpnosti do drugače mislečih. Parlament in občinski sveti so seveda prostori za izmenjavo mnenj. Naj bodo tudi direktna in ostra. A spomnim se še časov, ko so posamezniki, ki so med seboj »obračunavali«[»] za govorniškim pultom, še isti dan sedeli za mizo pri kosilu, ali skupaj pili kavo. So ti časi za vedno mimo in ali nas je tistih, ki si jih želimo nazaj, dovolj, da se bodo vrnil?

Tomaž Perovič

PIRAN - MED PROJEKTI IN KONFLIKTI

Trenutna oblast pušča večino nujnih nalog svetnikom in županu v naslednjem mandatu. Tako kaže inventura rezultatov upravljanja občine poldrugo leto pred koncem mandata.

Čeprav so vse piranske politične stranke in liste na občinskih volitvah leta 2018 obljubljale bistveno hitrejši razvoj občine in uresničitev številnih nalog, ki jih prej že desetletja niso izpeljali, so se lepe obljube in napovedi v dobršni meri razblinile. Namesto političnega preobrata, razvoja in izboljšav, je javno in gospodarsko življenje v občini zašlo v labirint konfliktov in sporov, prerekanj in obtoževanj. Za nameček je piransko občino s pandemijo doletela gospodarska katastrofa, kakršne ni doživela niti osamosvojitvenega leta 1991. Tedaj so poleg turizma v občini delovali še dokaj vplivne družbe: Splošna plovba Portorož, Droga Portorož in trgovsko podjetje Degro. Po vseh letih je ostal občini le turizem, ki je že drugo leto zapored na kolenih, odnosi v občinskem svetu in županovem kabinetu pa še nikoli ne tako problematični in ljudje še nikoli tako sprti in neenotni.

Župan **Đenio Zadkovič** je veliko stavil na svojo pobudo o Evropski prestolnici kulture (EPK) v Istri, vendar naloge niso izpeljali najbolje, tudi zaradi precej različnih pogledov kulturnikov na to, kakšne naj bodo vsebine, poudarki in sporočilo takšne kulturne akcije. Nekateri so do zadnjega

Časopis in spletni portal **OBALAp^{plus}** sta vpisana v razvid medijev Ministrstva za kulturo pod zaporedno številko 2216. Izdajatelj MBM MEDIA d.o.o., Lepa cesta 24, 6320 Portorož. ISSN 2670-4609. Datum izida 31. marec 2021. Število izvodov 25.000. Distribucija preko Pošte Slovenije v gospodinjstva občin Ankaran, Koper, Izola in Piran. Odgovorni urednik Mauro Belac, mauro.belac@obalaplus.si, 040 771 000. Urednik Tomaž Perovič, tomas.perovic@obalaplus.si, 040 622 473. Spletni portal in družbena omrežja Petra Mežnarc, petra.meznarc@obalaplus.si, 040 161 778. Člani uredništva: Boris Šuligoj, Bojana Leskovar, Dorjan Marušič, Aljoša Mislej, Klara Beltram, Manca Hribovšek, Romina Salvi, Sabrina Simonovich, Rok Dekorti, Sašo Mejak, Maja Orel Jakič. Trženje, oglaševanje in naročene objave marketing@obalaplus.si, 040 600 700. Oblikovanje in prelom tiskane izdaje Tedy Grbec, GT-design d.o.o. Oblikovanje spletnega portala Elvis Dobrilovič. Stališča avtorjev prispevkov ne izražajo nujno stališč uredništva. Za točnost podatkov v podpisanih vsebinah odgovarjajo avtorji oz. naročniki objav. Za nepodpisane vsebine je avtor uredništvo. Komercialna sporočila so ločena od vsebin. Naročene objave so označene z oznako . Strani z nadnaslovom **OBALAp^{plus} AKTUALNO** so sofinancirane s strani Ministrstva za kulturo RS. REPUBLIKA SLOVENIJA MINISTRSTVO ZA KULTURO

sodelovali s figami v žepu. Iz županovega kabineta sporočajo, da bodo večino zastavljenih ciljev skušali vseeno izpeljati, da bodo kolikor mogoče uresničevali program skupne kulturne strategije štirih istrskih občin. Načrtovanih investicij bo manj zaradi neuspeha s kandidaturom EPK. Povsem se je ustavil načrt vzpostavitve glasbenega centra (vozlišča, so rekli) v pretežno prazni palači Trevisini (last zavarovalniške skupine Generali). Nekaj več pozornosti bodo namenili ureditvi parka skulptur Forme Vive na Seči, predvsem pa naj bi že takoj po prvem maju začeli obnavljati skladišče soli Grando, za kar je (skupaj z DDV) v občinskem proračunu predvidenih 750.000 evrov. Tako bi obe, nekoč solinarski stavbi, postopoma prevzeli vlogo regijskega kulturnega centra, saj so v Monfortu že minule dni odprli del prestižne razstave največjih monumentalnih del Safeta Zeca iz ciklov Exodus in Objemi.

Jernejev kanal

Čeprav so v piranski občini v dveh letih vendarle prišli do gradbenega dovoljenja za ureditev ribiškega pristanišča na ustju kanala Jernej, pa je projekt po vsem zavlačevanju ponovno obstal, ker je država za ta projekt namenjen denar jeseni lani preusmerila v izolsko občino, kjer so prehiteli Piran z gradbenim dovoljenjem in bodo z evropskim denarjem tako prej prenovili svoj del ribiškega pristanišča. V piranski občini so nam odgovorili, da bodo v nekaj mesecih zvedeli, če bodo lahko kmalu prišli do novega vira nepovratnih sredstev. Sicer pa bo ribiško pristanišče v Seči moralo počakati na boljše čase.

Nekoliko več upanja je za približno 250 nedovoljeno privezanih čolnov v Jernejevem kanalu, saj naj bi aprila piranski svetniki še v drugem branju sprejeli odlok, s katerim bi omogočili Okolju Piran ureditev in upravljanje 280 privezov za čolne, dolge največ šest metrov. Načrt predvideva gradnjo 1.266 metrov dolgega in približno tri metre širokega

lesenega mostovža, ob katerega bi privezali manjša plovila. Mostovž bi bil hkrati namenjen sprehajalcem. Naložba bi (brez poglobljanja kanala) znašala približno 1,1 milijona evrov. Z deli bi radi začeli še letos, dokončali pa bi jih leta 2023. Okolje bi za uresničitev naloge najelo bančni kredit, ki bi ga poplačevali z izkupičkom od priveznin. Prednost pravice do priveza bi imeli lastniki čolnov, ki v občini prebivajo dalj časa. Vzoredno s tem pa bo skušala občina v ločenem postopku urediti cesto ob kanalu do gostišča Pri ribiču, tako da bi zgradili del infrastrukture in poskrbeli za protipoplavno varnost ceste.

Parkirišča

Glede novih garažnih hiš se letos ne bo zgodilo veliko. Še največji premik je ta, da je občina v letošnjem proračunu namenila 50.000 evrov za pripravo dokumentacije za garažno hišo pod piranskim stadionom. Direktor Okolja Piran **Gašpar Gašpar Mišič** nam je povedal, da imajo načelno podporo krajevne skupnosti in da bodo pravo razpravo o tej garažni hiši lahko začeli čez približno dva meseca (še pred poletjem), ko naj bi dobili prvi del projektna dokumentacije. Glavnina razprave bo namenjena vsebini posega, saj na tem mestu ne bi gradili zgolj večjega števila parkirnih mest, ampak tudi nekatere druge za mesto in prebivalce nujne prostore, na primer delavnice in depoje, studio za glasbenike, prostore za rekreacijo in podobno. Pomembnejše je vprašanje, kam z odkopanim materialom. Idejni projekt bo ponudil več alternativnih možnosti in po razpravi se bodo lahko odločili, kakšen problem bi bil odkopani material za takšno gradnjo. Odločitev o tej garaži bi morala pasti letos.

Podobno velik problem je garaža v Portorožu. Čeprav so pred nekaj leti (v času župana Petra Bossmanna) sprejeli kar dva OPPN za dve različni garaži (Valeta, približno 500 parkirnih mest in 63 stanovanj, in Kaštel, približno 450 parkirnih mest in veliko poslovnih prostorov), pa različni zapleti vplivajo na to, da teh projektov še niso začeli uresničevati. Za Valeta je menda kriva občinska uprava, ki zahteva, da investitorji zgradijo brezplačna parkirišča za občino. Pri Kaštelu pa je prišlo do

sodnega spora med občino in rusko investitorko glede uporabe parkirišč in namembnosti prostorov v stavbi, kar lahko pomeni še leta urejanja razmerij.

Kopališča

Čeprav bi morala občina čim prej poskrbeti za ureditev vsaj štirih občinskih kopališč, ji bo letos delno uspelo le pri portoroški plaži pod hotelom Metropol. Tu se je Okolje že lotilo obnove zanemarjenega kopnega dela te plaže, vendar zgolj med Taverno in Metropolitnim bazenom. Ali bo 200.000 evrov, ki jih je za to plažo letos rezerviralo Okolje (150.000 iz občinskega proračuna), dovolj, bodo še videli. Direktor Okolja je povedal, da si s tem denarjem seveda ne bodo mogli privoščiti razkošja in bodo lahko uredili le najnujnejše. Od lani imajo tudi gradbeno dovoljenje (z vsemi naravovarstvenimi soglasji) za ureditev obalnega pasu v Fiesi, vendar se teh del letos še ne bodo lotili. Delno zato, ker je občina za ureditev obale v Fiesi predvidela 350.000 evrov šele v naslednjem letu, delno zato, ker Civilna iniciativa Piran nasprotuje zastavljenim posegom. Bodo pa v Fiesi jeseni uredili še drugi del ceste in pločnika - od ovinka, kjer so cesto lani končali, do hotela Barbara.

Turizmu je občina za blaženje posledic pandemije letos namenila 200.000 evrov. Sicer pa so na vprašanje, kako bodo še pomagali turizmu navedli, da bodo za delovanje Turističnega združenja Portorož namenili običajnih 40 odstotkov turistične takse (predvidoma 960.000 evrov), a to je model, ki ga v občini uporabljajo že vsaj 30 let.

Vrtec Lucija in stanovanja

Med večjimi projekti letos napovedujejo položitev temeljnega kamna za novi vrtec Lucija, ob njem pa garažno hišo za 200 avtov. Tudi v Luciji so parkirišča že dolga leta problem, saj so urbanisti v minulih desetletjih pri načrtovanju stanovanj enostavno pozabili nanje. Letos je počilo, ko je Okolje na več mestih postavilo parkomate in uvedlo abonmaje. Brezplačnih parkirnih mest skoraj ni več. Parkirni režim in cenik bodo v kratkem še dopolnjevali, saj novi parkirni režim v nekaterih delih naselja zahteva previsoke parkirnine.

Boris Šuligoj

V občini že dolga leta niso gradili novih stanovanj. Okolje Piran ima za stanovanjski blok na Košti v Sečovljah že več let pravomočno dovoljenje, toda krajanje zahtevajo prej cesto, saj je skozi Sečovlje do Košte nevarno ozka. Okolje je v zemljišče in dokumentacijo investiralo 550.000 evrov, ki jih ne more unovčiti in ima zato finančne težave. Že več let si prizadeva graditi stanovanja in poslovne prostore v svoji bivši poslovni stavbi, vendar doslej občina ni sprejela OPPN, ki bi to omogočil. Šele letos so na ponovno prošnjo prejeli odgovor, naj pripravijo gradivo za predstavitev za občinski svet. Upajo, da se bo potem na Fornačah nekaj premaknilo. OPPN samo za bivšo poslovno stavbo Okolja seveda ne zadošča. V neposredni bližini so opušteni prostori in atelje studia Vibe filma. Direktor Vibe Vojko Stopar je še lani jeseni trdil, da bi Viba občini Piran prenesla prostore brezplačno, vendar se v občini še niso ogreli za takšno izredno ponudbo. Tam bi lahko uredili prostore za marsikateri občinski projekt. Potrebujemo zgolj dobre ideje in nekoga, ki bi znal pridobiti kapital. Prostori nekdanjega filmskega studia že četrto stoletje propadajo.

Zmeda pri urejanju prostora

Ustavno sodišče je pred dobrim mesecem razveljavilo tri prostorske načrte, ki jih je ob koncu mandata na silo in na hitro sprejela uprava pod vodstvom župana Petra Bossmanna oziroma piranske stranke SD. Zdaj so v piranski občini v zagati, saj bodo morali za vse tri OPPN v nove postopke in prostorske načrte bolj ali manj temeljito spremeniti. Lastniki nekaterih parcel pa so napovedali odškodninske tožbe, saj so nekateri od občine dobili zagotovila, da bodo te parcele zazidljive. Po 17 letih še zmeraj niso. Zato bi takšna razveljavitev dokumentov občino verjetno še drago stala. V Izoli so zaradi podobne prostorske tožbe pred dvema letoma morali plačati 1,9 milijona evrov podjetju R Mercuri.

Dobre poteze, ki jih je uspelo uresničiti županu Zadkoviču so predvsem prenovljeni Zdravstveni dom Lucija, ureditev ceste v Fieso (ki je bila kakih 25 let nedokončana), utrdivitev klifa in stavbe župnišča Piran. Te dni občina pričakuje tudi popravljen projekt za prenovno tlaka Adamičeve ulice pred piransko cerkvijo. Tega popravljajo sramotno dolgo, od jeseni 2019. A zdaj napovedujejo, da bi z deli lahko zaključili maja letos. Županu Đeniu Zadkoviču je uspelo doseči, da je prišlo do imenovanja novega vodstva Obalnih galerij (Mara Ambrožič) in Turističnega združenja Portorož (Aleksander Valentin). Čaka ga še težja naloga - kadrovska in vsebinska rešitev za Avditorij. Če upoštevamo, da je za prenovno lucijskega zdravstvenega doma v največji meri zaslužen prejšnji župan, potem rezultati novega župana in svetnikov niso ravno izstopajoči, še manj taki, da bi komurkoli v Piranu lahko priznali boljše delo od prejšnjega vodstva.

NOV POMORSKI NAČRT

Država je konec decembra predstavila osnutek Pomorskega prostorskega plana Slovenije. Na dokument, ki ureja dejavnosti vezane na morje in morsko obalo, imajo vse štiri obalne občine več pripomb in predlogov, ki so jih poslale na Ministrstvo za okolje in prostor še pred iztekom roka, konec februarja. Evropska unija sicer pričakuje, da bo dokument dobila v kratkem, a verjetno se to ne bo zgodilo, saj je samo, recimo temu "uradnih" pripomb, kar veliko. Če tem prištejemo še vse, ki so jih, po vsej verjetnosti, dobili od posameznikov, lahko pričakujemo, da bodo imeli pripravljavci kar veliko dela pri usklajevanju dokumenta.

Obalne občine so s skupnim svežnjem pripomb morda želele pokazati pripravljalcem dokumenta na Ministrstvu, da ne gre za reševanje lokalne problematike, ampak za vizijo razvoja, ki je skupna celotni regiji. Pripombe, ki so jih vse štiri obalne občine podale pa so vezane predvsem na razvoj trajnostnega, zelenega turizma.

Prostorski dokument, opremljen z okoljskim poročilom, ki ga je pripravilo trajnostno naravnano podjetje ZaVita, je prav tako pretežno "zelen". Tako med ključne usmeritve za razvoj priobalnega pasu, ki po trenutni definiciji v predlogu prostorskega načrta zajema 150 metrov od obale proti morju ter delu kopnega, ki pa ga določijo lokalne skupnosti, spada zagotovitev prostega dostopa do morja in prosti prehod ob obali

tako rekoč od Italije do Hrvaške. S sprejemom Pomorskega prostorskega plana želi država tudi prepovedati gradnjo objektov v priobalnem pasu, z izjemo gospodarske javne infrastrukture (v našem primeru bi to bile pretežno zelene površine) ter objektov namenjenih športu in rekreaciji.

V priobalnem pasu je v duhu trajnostnega razvoja predvideno ohranjanje narave in naravnih vrednot, kot tudi ohranjanje "kulturne dediščine, njeno raziskovanje in predstavljanje javnosti". Na teh območjih je tudi prepovedana vožnja in parkiranje vozil, tako tistih na obali, kot na morju. To bi pomenilo, da bi bilo prepovedano tudi sidranje ob obali (oziroma na razdalji do 150 metrov od obale), na primer med Izolo in Strunjanom, kjer se je v poletnih mesecih trlo obiskovalcev z vseh morij.

Otok bo?

Kljub nasprotovanju ali pa vsaj pomislekom naravovarstvenikov v priloženem okoljskem poročilu, pa je v dokumentu zapisano, da se "v priobalnem pasu na morju presodi primernost lokacij za morebitno umestitev otoka." Govora je o izolskem otoku, in to kljub temu, da ga ne najdemo več niti v že skoraj sprejetem občinskem prostorskem načrtu. Kot so zapisali je "otok mogoče umestiti le pod pogojem, da se pripravijo strokovne podlage, na osnovi katerih bo mogoče presoditi vpliv njegove izvedbe."

Obalne občine so torej na Ministrstvo za okolje in prostor poslale zajetno količino pripomb in predlogov. Veliko poudarka je na vedno večjih težavah s plimovanjem in poplavi in na Občinah

so pričakovali, da se bodo v dokumentu bolj proaktivno lotili iskanja možnih rešitev. Temu ni tako, zato predlagajo, da se v okviru proračunskih sredstev RS zagotovi zadostna finančna sredstva za naročilo in izdelavo potrebnih strokovnih podlag in da se priprava le-teh obravnava kot prioritarna naloga. "Nenazadnje, izdelava takšnih strokovnih podlag in ukrepov zahteva tudi potreben čas in strokovno usposobljeno ekipo z ustreznimi znanji za pripravo takih podlag in usklajevanje s posameznimi nosilci urejanja prostora. Ne gre samo za vpliv na kulturno dediščino, temveč tudi za obsežne posege v naravo in v obstoječo komunalno, cestno in drugo infrastrukturo, ki jo bo potrebno predelati ali premestiti," so zapisali. Pričakujejo tudi, da bi v prostorskem planu zapisali kot skrajni rok za pripravo teh strokovnih rešitev konec leta 2022.

V imenu trajnosti in zelenega

Občine predlagajo pripravljalcem, da prostorski plan še tesneje povežejo z rešitvami iz priloženega okoljskega poročila, kjer je, med drugim, predlagana tudi širitev obstoječih morskih varovanih območij. To naj bi bila območja morja na meji s Hrvaško, na območju izliva reke Dragonje, na območju med rtom Madona do Fiese in razširitev krajinskega parka Strunjan na območje podvodnega grebena pri Ronku. V obrazložitvi so zapisali, da nas direktive evropske komisije o morskii strategiji zavezujejo, da trajno zavarujemo 10% morja. "Trenutno zavarovana morska območja v RS pa obsegajo 3% slovenskega morja. Zavod za varstvo narave je že pripravil ustrezne strokovne podlage za zavarovanje dodatnih delov morja in predlagajo, da se ta območja eksplicitno zapišejo tudi v PPP." Območje med Piranom in Fieso naj bo zaščiten območje.

Prav tako predlagajo povečanje izhodnega plovnega koridorja iz koprškega pristanišča v jugovzhodni smeri do meje Krajinskega parka Debeli rtič pri Valdoltri, da bi tako izključili možnost plovbe ladij v neposredni bližini varovanih območij. Predlagajo tudi prepoved sidranja ladij, ki priplujejo v koprsko luko v 300 metrskem priobalnem pasu v morju. Zanimivo je, da Pomorski prostorski načrti prepoveduje urejanje obalne promenade pod klifi, med drugim zaradi varnosti. A dejstvo je, da je večina slovenske obale locirana pod takšnim ali drugačnim klifom, Občine pa se sprašujejo, če to

vključuje tudi obalno cesto ali pa to velja samo za naravno obalo. To bi namreč pomenilo prepoved urejanja območja obalne ceste, kar pa verjetno ni v interesu države. V isti sapi jih zanima tudi "obratni" proces, torej ali je pod klifi dovoljeno vzpostaviti naravno stanje, v kolikor bi to želeli.

Koliko bark prenese Tržaški zaliv?

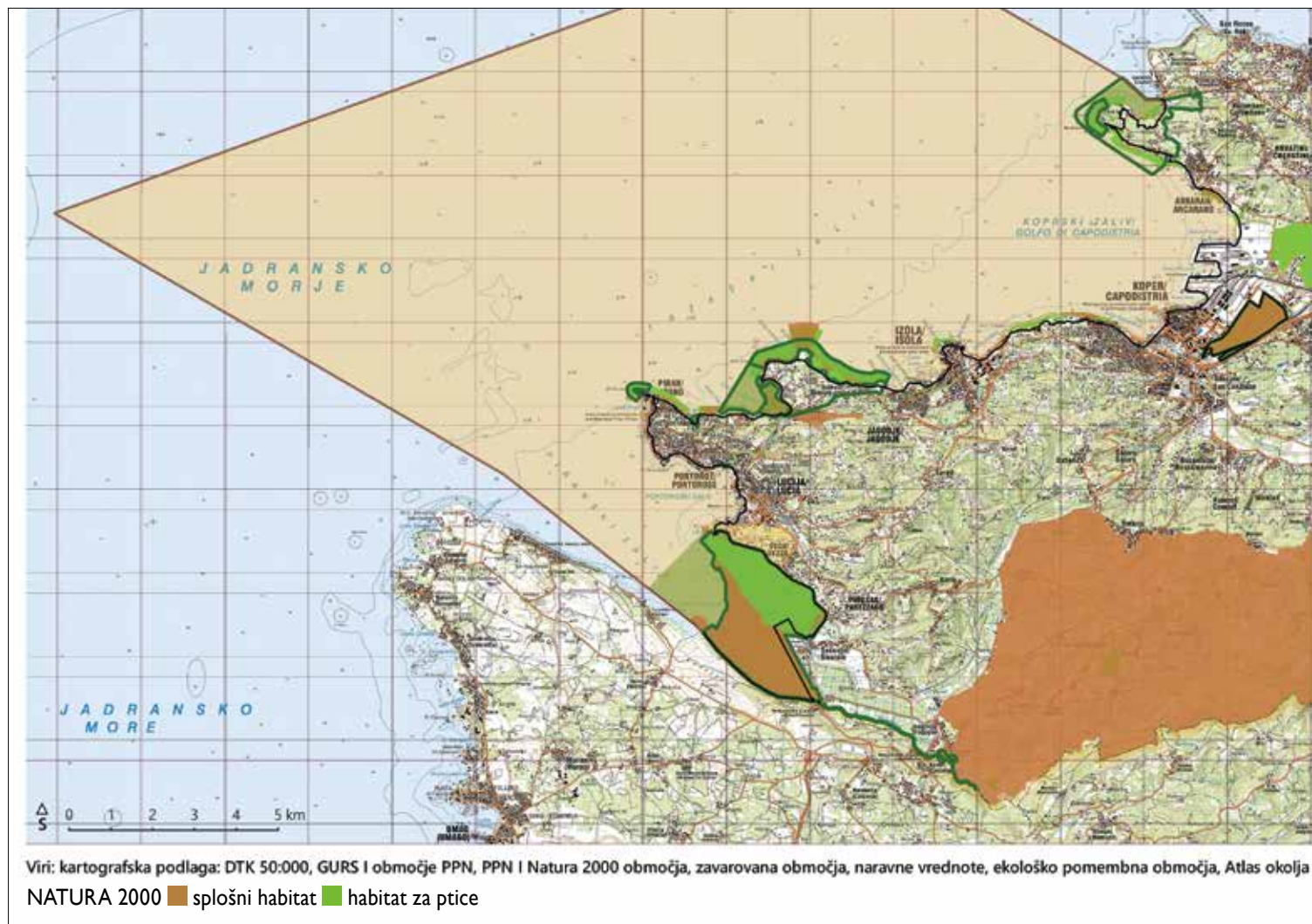
Zanimivo je razmišljanje obalnih Občin glede širitve komunalnih privezov in marin, ter vzpostavitvi pomolov namenjenih potniškemu prometu. Skrbi jih namreč obremenjenost okolja in čeprav se zavedajo, da je privezov vedno manj od prošelj zanje, menijo, da bi bilo najprej potrebno ugotoviti število priveznih mest in s tem dokončno postaviti zgornjo mejo, ki jih slovensko morje še prenese, ne glede na občinske meje. Preprosto povedano, koliko plovil zmora naš del Jadranskega morja. Vprašanje je, kako si bodo razpoložljiva mesta nato razdelili med občinami, a to so verjetno problemi za naslednje generacije.

Koliko imamo obale in koliko morja?

Občine pozivajo resorno ministrstvo, da nujno ažurira uradno razmejitev med kopnim in morjem, saj je to ob skorajšnjem sprejemu PPP

že zelo nujen podatek za razmejitev pristojnosti lokalnih skupnosti in države. Na to menda pozivajo že dlje časa. Ob tem pa predlagajo tudi, da se uradno dopolni definicija priobalnega pasu v morju. Predlagajo, da bi ta segal 150 metrov od obale proti morju, saj bi si s tem občine zagotovile pristojnost posegov oziroma urbanizacije ne le obale, temveč tudi morja. Vsaj tistega dela, ki zadeva kopalce.

V svežnju opomb, ki so jih poslali na Ministrstvo, pa se nikakor ne strinjajo z ugotovitvijo, da slovenska Istra "občasno nima vode". Kot so zapisali, ta dikcija ne povzema realnega stanja, saj vsako leto, od aprila do oktobra, uvažamo vodo s Hrvaške. Zato pričakujejo, da bi se tudi s pomočjo tega dokumenta pridobili prepotrebni vodni viri. Niso pa naklonjeni razsoljevanju, ki je v sedanjem dokumentu omenjeno kot možna rešitev. Kot so zapisali, "je potrebno jasno prepovedati desalinizacijo zaradi nezmožnosti redčenja slane v slovenskem morju, kot je tudi že sklenila koordinacija županov." Kot je naše morje omejeno za število plovil, je očitno omejeno tudi za količino soli, ki jo je sposobno porazdeliti in premešati.

Kaj pa posamične pripombe?

To so v grobem skupne pripombe, ki so jih občine poslale na ministrstvo. Seveda je lahko kdorkoli poslal pripombe na predlagani prostorski načrt, in za takšno možnost so se odločili tudi na posameznih Občinah. Ti predlogi so sicer nekoliko bolj "interne" narave.

Ankaran

Občina Ankaran, kot so nam povedali, je podala na Ministrstvo za okolje in prostor dodatne pripombe oziroma predloge za dopolnitev, ki se nanašajo predvsem na usklajitev prostorskih ureditev v obalnem pasu z izvedbenim delom Občinskega prostorskega načrta Občine Ankaran in varstvenimi režimi, določenimi z Odlokom o Krajinskem parku Debeli rtič.

Koper

Mestna občina Koper je poleg skupnih pripomb na razgrnjen osnutek prav tako podala samostojne pripombe, ki se nanašajo na določitev meje obale, izvedbo ukrepov in posamezne dopustne dejavnosti oziroma posege v opredeljenih enotah urejanja skupnega prostora.

Zapisali so, da so se pripombe, med drugim, nanašale na možnost vzpostavitve več točk pristajanja lokalnega in mednarodnega pomorskega potniškega prometa na celotnem območju od kopališča Žusterna do pristanišča Koper, kot tudi možnost postavitve dodatnih plovkov za sidranje za dnevne priveze, vzdrževanje in nadgradnjo objektov ter druge infrastrukture komunalnega pristanišča, vključno s postavitvijo dodatnih pontonov na območju med Žusterno in glavnim pomolom.

Izola

Občina Izola se je osredotočila na tako rekoč celotno občinsko obalo. Za večji del le te želijo pridobiti možnost ureditve dostpov v morje in postavitve pomolov za kopalce. Zanima jih tudi, kje je predvidena vzpostavitev pristana za lokalni pomorski potniški promet, saj ni jasno definirano, ali je to ribiški pomol ali tisti sosednji, severni, nekdanji carinski pomol. Ne glede na

to, na Občini predlagajo Ministrstvu, da se za namen pomorskega potniškega prometa določita tako carinski pomol, kot pomol pri nekdanji ladjedelnici. Dopustna pa naj bi bila ureditev nove grajene obale za kopanje na območju med nekdanjo ladjedelnico in avtokampom Jadranka.

Največ pripomb in predlogov je, po pričakovanju, za območje obalne ceste. Občina Izola predlaga, da bi umestili nove pešpoti in kolesarske poti, brezgledni promet, beri - električna vozila, urejanje obale za kopanje, šport in rekreacijo, postavitve pomolov za kopanje in ploščadi v morju ter postavitve obeležij in objektov za prezentacijo arheološke podvodne dediščine, naravne in kulturne dediščine ter lokalnih tradicij. Pod vodo v Viližanskem zalivu lahko najdemo tako ostanke Rexa, kot tudi temelje rimskega pristanišča.

Piran

Iz Občine Piran so na Ministrstvo poslali predlog, da se med dejavnosti, ki so posredno ali neposredno vezane na morje, vključi tudi navtični turizem in navtiko, ki sta bila iz definicije izvzeta.

Predlagajo tudi, da se pojem obalna promenada spremeni v obalna pešpot, saj "gre, vsaj v občini Piran, za obstoječo pešpot, ki je ne nameravamo širiti ali izvesti »avtocesto«. Gre zgolj za vzdrževalna dela in izboljšanja v smislu varnosti, izobraževanja in povezovanja z ostalimi pešpotmi v Izoli, Kopru in Ankaranu," so zapisali. Ob tem pa želijo vzpostaviti še nekaj območji, kjer bi bilo dovoljeno izobraževanje in usposabljanje na morju, kot tudi prezentacija in konserviranje arheološke dejavnosti.

TRST - NAČRT ZA PRENOVO STAREGA PRISTANIŠČA

Sanela Čoralič

Od hotelov do stanovanj, parkov in privezov.

S toritveno in visokotehnoško središče, trgovine, nekaj zabavišč, stanovanja, hoteli, pa ladijski privezi, terminal za potniške ladje, kulturno središče, cone za rekreacijo in bulvarji.

Vse to bo zdaj lahko dejansko zaživel v Starem pristanišču, ki bo v prihodnjih letih postal nov mestni predel ter tako obogatil Jožefinsko, Terezijansko in Franciscejsko četrt. Občina, dežela in pristaniška uprava, ki so sodelovale pri pripravi programskega dogovora, so točno določile razmerje planiranega in raščenege urbanega planiranja, kar pomeni, da bodo potencialni investitorji zdaj točno vedeli, kaj lahko kje uredijo oz. da ob nakupu skladišč ne bodo kupovali »mačka v žaklju«.

Območje so razdelili v štiri različne cone, ki se med seboj razlikujejo po funkcionalnosti: poslovni, rekreacijski, kulturni in turistični del ter navtični in zeleni del. Južni del Starega pristanišča, območje v neposredni bližini mestnega centra, bo namenjen pisarniškim dejavnostim in potniškemu ladijskemu turizmu. Ob obalnem pasu bo mogoče urediti priveze in terminal za velike potniške ladje, za skladišča 1a in 3 (ob morju) ter 2a bo tržaški občini najemnino še naprej plačevala družba Greensisam. Objekta ob morju bo ta družba lahko tudi povečala, kaj bo z njima naredila, pa še ni znano. Skladišče 2a naj bi nameravala preurediti v parkirišče. Greensisam se je skladiščema 2 in 4 pred kratkim odpovedal.

V teh dveh poslopih bodo po vsej verjetnosti zaživele deželne pisarne, za njihovo ureditev in uporabo pa bo deželna vlada Občini Trst nakazala 26 milijonov evrov. Toliko denarja bo mestna uprava v tej prvi fazi potrebovala za urbanizacijo območja. Med skladiščema 2 in 2a predvideva prostorski načrt bulvarje, velike zelene drevorede, kjer bodo obsežne površine namenjene rekreaciji in kulturnim dogodkom pod milim nebom. Ta del Starega pristanišča bo predstavljal vez med centrom mesta in novim urbanim območjem.

Drugi sklop Starega pristanišča je delno že razvit in se nahaja okoli Skladišča 26, kjer nastaja multidisciplinarni kulturni center. Na severnem delu območja so skladišča, ki jih bo po novem mogoče tržiti. Najbolj zanimivi sta prav gotovo skladišči 24 in 25, ki stojita pred skladiščem 26 in tik ob obali. Na županovi mizi je pred časom že pristal načrt za hotel. Nič manj atraktivno za investitorje ni skladišče 30, ki stoji pred novim kongresnim centrom. V njem je občinska uprava sprva nameravala urediti ribjo tržnico in restavracijo, ki bi lahko postali atrakcija za turiste. Nato si je premislila in odločila, da bo skladišče poslala na nepremičninski trg.

V skladiščih 27 in 28 je lani že zaživel kongresni center, ki je nastal v kombinaciji zasebnega in javnega partnerstva. Tako pa naj bi v skladiščih 32 in 33, ki stojita v neposredni bližini novega krožišča, zrasel še nov termalni bazen.

Primorski dnevnik

KRIZA NA KVADRAT

Čeprav so krize pogosto tudi priložnost, pa Piran ni med tistimi, ki bi se lahko kakorkoli veselil slepe ulice, v katero so ga pripeljale nesrečne okoliščine. V zadnjih dveh letih sta si tukaj podali roke tako Kriza zaradi pandemije in posledičnega gospodarskega zloma, kot Kriza političnega vladanja, ki se sicer vleče že kakih deset let in je zdaj na vrhuncu. V Piranu zato lahko govorimo o krizi na kvadrat. V gospodarski krizi je že več kot deset let, pravzaprav že ves tranzicijski čas, saj je nekdanje državno (občinsko) premoženje zaradi svoje lege in visoke tržne vrednosti trikrat bolj na muhi prekaljenih tranzicijskih lovcev, kot premoženje preostalega dela države. Hkrati je Piran dovolj daleč od oči in daleč od srca državnih nadzornikov, zaradi česar so v kraju odlično razvili svoje lovke novodobni hitri zaslužkarji vseh vrst in kategorij ter postavili posebna pravila (tudi političnega) delovanja. Slednjim je pandemija prišla kot naročena, saj lahko za drobiž utrjujejo stare ali osvajajo nove kapitalske trdnjave. Še bolj prav jim pride sterilna lokalna politika, ki je farsa in še daleč bolj neučinkovita od tiste na državni ravni. Leta 2018 se je pojavilo na videz in v besedah naravnost revolucionarno gibanje, ki je obljubljalo rajski vrt. Po dobrih dveh letih nove prakse je vse bolj jasno, da smo v devetemu krogu iz Dantejeve komedije. Namazan slovenski podjetnik že desetletje navidezno prodaja marino in jo hkrati spreminja v plavajoči apartmajski geto. Ruski premožnej kupi Taverno in projekt stoji. Metropol ustavi četrtino portoroškega turizma. Občina zaradi različnih »gibanj« izgubi evropske milijone za urejanje pristanišča pri Ribiču (z veseljem jih vzamejo sosedje v Izoli), portoroški hoteli nimajo strateškega lastnika, ni garažnih hiš, ni več prostorskih načrtov, ki so jih pripravljali deset let, ni urejenega prometa v Piranu, ni kolesarske steze... Je pa vrhunsko vodena propagandna mašinerija sramotenja in diskreditacij vseh, ki si drznejo oporekati. In vrhunsko vodeno rušenje kakršnekoli konstruktivnosti. Zato uspejo zgolj majhni, neopazni projekti, kot je denimo asfaltiranje ceste do Fiese in popravilo klifa pod piranskim župniščem. Sramotno majhni dosežki, ki bi morali skrbeti vse v občini, predvsem tiste, ki so jih polna usta skrbijo za mlade družine. Da bi uspel tak projekt, kot je evropska prestolnica kulture, je iluzija. Celo na področju boja proti epidemiji je Piran na državnem repu. Še pred dobrim tednom je bil med zadnjimi v državi po nizki stopnji precepljenosti. Zakaj pa bi Evropa ali država imela rada Pirančane, če se še sami med sabo nimajo in ne spoštujejo? Kako nizko mora še pasti raven političnega diskurza, da bo počilo?

MARIO FAFANGEL

Mario Fafangel je doma z Raba. Preselil se je v Koper in za Jugoslavijo nastopil na Poletnih olimpijskih igrah 1952 v Helsinkih in na Poletnih olimpijskih igrah 1960 v Rimu. Na jadnici Cha-Cha III je s sojadralcem Jankom Kosmino osvojil osmo mesto. Njegov vnuk Mario Fafangel je zdravnik-epidemiolog, ki vodi Center za nalezljive bolezni NIJZ. Študiral je na tržaški univerzi, se zaposlil v UKC v Ljubljani, nato delal v izolski bolnišnici in v Novi Gorici, na območni enoti NIJZ. Kot epidemiolog je delal med epidemijo ebole v Afriki. Star je 40 let. Z ženo in hčerko živi v Miljah. In se praktično vsak dan vozi v službo v Ljubljano. Med pogovorom je povedal, kako zgrožen je ob zavedanju, kako dolgo že traja epidemija. Njegova hčerka bo že drugi rojstni dan praznovala v lockdownu. Letos bo stara tri leta.

Leto dni je od razglasitve epidemije v Sloveniji. Kaj vse je šlo v tem letu narobe?

Uf. Virus, virus nas je na vsakem koraku presenečal, to nam je otežilo potek epidemije. Epidemiologi smo pričakovali, da bo prava epidemija v tem stoletju nekaj tako smrtnega, kot je ebola. Ni tako. Naša današnja percepcija je, da virus ogroža nas vse, na različne načine, da to traja že eno leto, da smo vsi že zelo utrujeni, a bo kot kaže še trajalo. Edina izhodna strategija je cepljenje, ki pa se ne izvaja tako hitro, kot bi si želeli. Naš največji problem je trenutno dostopnost do cepiv in nadalje logistika izvajanja cepljenja, zato si z nefarmakološkimi ukrepi kupujemo čas. Vsak trenutek bomo imeli več ljudi, ki bodo cepljeni, kot tistih, ki so covid preboleli. Stvari se premikajo, a se nam zdi, da prepočasi. Ob tem pa smo v družbi polarizirani kot še nikoli, kar ni dobro. Tako so tudi tisti ukrepi, ki so smiselni, slabše sprejeti ali pa celo odklonilno. Vse to smo si skuhal v enem letu, pa ne samo v Sloveniji. Pravkar sem govoril s kolegico iz Rima, ki mi je poslala fotografijo zažganih vrat njihovega Nacionalnega inštituta za zdravje.

Zelo priporočam, ko boš utegnil, v branje novo knjigo novinarja in urednika Alija Žerdina, Leto nevarne bližine. Avtor v knjigi zapiše, da je epidemija stanje duha.

Ja, res je. Tudi kako se z epidemijo spopadamo, je stanje duha. Zdaj smo epidemiologi v takem položaju, da je narobe karkoli rečemo. Če predlagamo zaostrovanje ukrepov, je narobe, če predlagamo rahljanje, pa tudi. Ta problem bomo težko rešili, ga bomo pa morali. Trenutno se krivulja okuženosti vzpenja, spet imamo pritisk na bolnice. Zame so ti dnevi spet grozni (pogovor je potekal 24. marca, op.a.), spet smo pred velikimi odločitvami. Hočemo svetovati čimbolj strokovno, pomagati. Naj svetujemo stroge, še bolj stroge ukrepe, povečujemo ekonomske in socialne stiske, probleme duševnega zdravja in nasilja itd. ali počakamo, da bo krivulja tako visoka, da bomo rekli, zdaj pa moramo odreagirati in bi bil epidemiološko smiseln ukrep le lockdown, ampak totalen lockdown? To ni agonija na obroke, ni milijon kompromisov, ampak je totalen lockdown. Kar je lahko bolje kot nekaj delnega npr. osem tednov, ko govoriš, saj niti ni hudo, niti ni slabo, ne moremo pa sproščati ukrepov. To namreč bistveno slabše vpliva na ljudi, kot pa to, da bi

rekli, odločili smo se za 14 dni lockdowna, ampak čez 14 dni bo tega konec. Reči zdaj, ko se nam krivulja okuženosti spet dviga, da nobeni ukrepi niso potrebni, je neetično, glede na to, kaj se nam je enkrat že zgodilo. In kaj se dogaja okoli nas. Pravkar sem prebral, da se je nemška kanclerka odločila, da velikonočni ukrepi ne bodo tako strogi, kot so to napovedovali. Hm?!

V tem letu epidemije imam problem že z besedami, ki se uporabljajo.

Vojaška terminologija?

Ja.

Najslabše kar je lahko. Boj proti..., vojna z... Tega ne uporabljamo samo v Sloveniji, tudi po svetu, tudi Združeni narodi jo uporabljajo. Za nekaj, kar traja eno leto. Večkrat sem že opozoril na primer ebole v Afriki, leta 2014-15, ko so bila zelo stroga ravnanja usmerjena v cilj, da boš tako popolnoma zatrl in ustavil bolezen na ta način, je bilo jasno. Zato je bila takšna komunikacija takrat lahko uspešna. Tukaj pa ne. Vlak eradikacije covida je za svet in Evropo odpeljal že dolgo časa nazaj, zdaj gremo v smer, da vse to relegiramo v virozo (obvladovanje ali mogoče eliminacija). Jasen cilj pa moramo prav tako pravilno komunicirati. Bolezen bo verjetno dlje časa prisotna, ne bo pa polnila bolnic in življenja bomo zaščitili. To je naša izhodna strategija. Kar sem se naučil o epidemijah in tudi konkretno v Afriki je, da moraš vsakih šest tednov narediti revizijo, ker po določenem času tveganj ne jemlješ več resno. V Afriki so moji kolegi, sicer pametni ljudje, delali skrajne neumnosti, ker so enostavno izgubili občutek za tveganje. V našem primeru tega občutka ne bomo vzdrževali z opozarjanjem na nove različice virusa, tega strahu ne moreš povečevati v nedogled. Smo pa prepozni z idejo skupnega cilja, ki bi nas povezala.

Poleg tega imamo še ta problem, da ne vemo, kdo pravzaprav vodi kampanjo. Stroka? Ne. Politika? Se sklicuje na stroko. Če se vprašate, kdo je tu glavni, je to predsednik vlade. In kdo še? Če je to samo on, potem imamo vojaško organizacijo, poveljuje general, mi pa naj bi bili vojščaki. Tega nočemo. No, ne vsi.

Jasno je, da nekatere odločitve v času epidemij ne morejo biti samo strokovne, vedno potrebujemo širši pogled. Problem pa je prevzemanje odgovornosti. Sam s tem nimam

problemov, moje odločitve temeljijo na stroki in zanje sem odgovoren. Tako bi morali ravnati tudi vsi drugi odločevalci. Ukrepe je treba znati utemeljiti. Primer, vroča tema je cepilna strategija. Naša strategija, z zdravniškega vidika, je jasna. Cepiva ni dovolj za vso populacijo, zato moramo zaščititi skupine s tveganjem za hud potek bolezni. Suverenost vsake države in vlade je, da opredeli še nekatere prioritete, ki so državne, namenjene varovanju države, delovanju državnih aparatov... Na primer vojska. Niso pa to strokovne prioritete. Če povemo transparentno kakšni so bili kriteriji, bodo ljudje lažje razumeli, kot če rečemo, sledili smo stroki, stroka pa se odgovoru izmika, ker to ni njena odločitev. Recimo cepljenje vrhunskih športnikov ni naša odločitev. Če mislimo, da naj se nogomet nadaljuje in so na prioritetni listi nogometaši, je to odločitev države ali vlade, kar je povsem legitimno. Pomembno pa je, da se odločitve transparentno utemelji.

To leto ni bilo samo leto nevarne bližine, bilo je tudi leto kaosa. Sprejemanje, spreminjanje odlokov praktično vsak dan, nikoli nisi vedel kdaj kateri veljajo in kateri

ne. Nešteto sporočil, ki jim ni bilo mogoče slediti.

Bom povedal svoj primer. Dvakrat to leto sem rezerviral nek apartma, da bi hčerko peljal gledat sneg. Iz Milj, kjer živimo, v Sappado. Ista regija. Tik pred zdajci je bila regija v rdečem in nisva šla nikamor. Drugi primer. Moj sosed je cvetličar. V Italiji je navada, da za dan žena pelješ družino v restavracijo, ženi pa pokloniš rože. Vse restavracije so naročile rože, cvetličar jih je nakupil, potem

Za vsak primer?!

Ja. Tak način odločanja je po celi Evropi ustavilo cepljenje z AstraZeneco za nekaj dni. Nemčija, Velika Britanija, Francija. Skoraj neodgovorno bi bilo, če bi mi nadaljevali s cepljenjem. Toda, odločitev je bila sprejeta na podlagi slabo podprtih strokovnih podatkov. Na drugi strani tehtnice je bilo število ljudi, ki se lahko okuži, ker se je cepljenje ustavilo. Dalj časa traja epidemija, več je takih odločitev in hitreje so sprejete. Zdaj smo

in sprejememo učinkovite ukrepe okoli karantene. To je tako, kot več odej, ki te ščitijo pred mrazom. Samo ena ne bo dovolj. Recimo ukrep iskanja stikov; zelo smo bili razočarani, ker ni učinkoval. A smo spet mešali vzrok in posledico. Krivulja okužb se je vzpenjala, stikov nismo več obvladovali, zato smo prešli na nov model. Pokličemo vsakega, ki je okužen. Naša epidemiološka služba najbolj dela na tem, da se ljudje res izolirajo in da sami obvestijo svoje stike, kar je bistveno bolje kot se osredotočiti na 10 odstotkov primerov, ostale pa pustiti brez klica. Res garamo, vidiš, ko pogledaš naše podočnjake. Nadgradili bomo tudi iskanje stikov, ko bomo imeli na voljo kapacitete. Zdaj se pogovarjamo z Ministrstvom za zdravje, kako prenesti prostovoljno neinvazivno samotestiranje na domu, najprej v šole. Povem ti, da večina ljudi, ko izve, da so pozitivni, ne ve kako naj se obnaša.

Vem. Moj primer. Ko sem dobila pozitiven izvid, sem, kljub nešteto prebranih člankov v zadnjem letu, najprej postavila sebi vprašanje, kaj pa zdaj. Poklicala sem prijatelja Janeza, zdravnika. On in njegova družina, dva osnovnošolska otroka, so preboleli okužbo že lansko leto. Kaj je bil njegov odgovor? Bojana, predvsem brez panike! Sama ugotovi, kaj ti paše od hrane, kaj od gibanja, jemlji D vitamin in cink in seveda karantena. Predvsem pa veliko počivaj. Okužba je za telo velik napor.

To so vprašanja, ki si jih postavi vsak. In če imaš možnost poklicati Janeza, pokliči!

Z možem sva preživela 14 dni v karanteni, si pa ne predstavljam, kako bi bilo biti v karanteni z nekom, s katerim se ne razumeš ali pa je še nasilen za povrh.

Tudi jaz ne. Vidiš pa, kako v tem času raste nasilje v družini.

Ko bo konec te epidemije, boš imel opravka z epidemijo duševnih bolezni, kroničnih bolezni, raka itd.

Vem.

Ko ste kot stroka opozarjali na nelogičnost in neučinkovitost nekaterih ukrepov, je predsednik vlade bevsnil, da si ti itak samo vršilec dolžnosti direktorja in da so še drugi epidemiologi in še druge stroke. Kako si sprejel ta bevs?

Vedno bom povedal tisto, kar mislim kot

pa so dva dni prej zaprli vse restavracije in sosed je ostal s kupom rož in dolgovi. Katastrofa. Bil je obupan. In to je problem. Negotovost. Ko svetujem, poskušam vsakokrat to upoštevati. Ko pogledam sebe, vidim, da sem pravzaprav privilegiran. Hodim v službo, imam plačo, preživel bom. Kaj pa drugi?

Sprejeti ukrepi imajo tudi druge učinke, psihološke, socialne, gospodarske. V stroki odnosov z javnostmi imamo metodo če če (if if). Analiziramo kakšne posledice bodo imele odločitve, če sprejmemo tak in tak ukrep ali če sprejmemo drugega in na koncu potegnemo črto. Vidimo, kaj nam bo ta ali oni ukrep prinesel. In se šele potem odločimo katerega bomo sprejeli. Nisem še slišala, da bi bili ukrepi sprejeti na ta način.

Cel kup modelov imamo, ki moderirajo en ali drugi ukrep, a to so še vedno samo modeli. Skoraj vse države se odločajo za pakete ukrepov. Že razvozlati jih je problematično, potem pa imamo zagato odgovornosti tistih, ki so se zanje odločili. In seveda vsi odločevalci sledijo temu, da je bolje storiti nekaj, kot pa nič.

pred novimi odločitvami. Trenutno sta največja problema dobava cepiva in logistika. Kot vidite je najmanjše število okužb v skupini nad 75 let, kjer je bilo število cepljenih najvišje. Gledam epidemiološko krivuljo, rast primerov in vidim privilegiran. Hodim v službo, imam plačo, preživel bom. Kaj pa drugi?

Če se ozreš leto dni nazaj in si rečeš, ta ukrep je bil pa res učinkovit. Kateri bi to bil?

Testiranje in izolacija. Brez tega ne gre. In to čimbolj dostopno in frekventno testiranje za vsakega, ki si to želi. Pri izolaciji pa, da imaš pogoje, da se izoliraš. Da nimaš izpada dohodka in da imaš prostor, kjer se lahko izoliraš. Lahko pa te ukrepe še podpremo, izboljšamo sledenje stikom

strokovnjak. Na to sem ponosen. Pričakoval bi, da so mnenja strokovnjakov v epidemiji nalezljive bolezni pomembna, najpomembnejša pa mnenja tistih, ki smo se izobrazili točno za to področje. To je problem, ki bremeni vse nas epidemiologe, ne samo mene. Če nagovarjaš zdravo populacijo, je pristop drugačen, kot če nagovarjaš bolno. Ki je že v bolnici, ki je klinično okolje. To je druga vrsta odnosa. Vzводи niso več strah, je cel kup drugih stvari. Če so nekateri ukrepi nesmiselni in zavajajoči, potem daš vse v isti koš in ne boš upošteval nobenega. Vedno bom povedal svoje in pri tem bom vztrajal. Vem kaj znam delati, poznam svoje področje, vem koliko sem vreden s svojim znanjem in izkušnjami. Če kdo z mano in mojim delom ni zadovoljen, ima škarje in platno. S tem nimam težav. Bom pa vedno povedal svoje, in če to ni sprejemljivo, naj se o tem pač odločijo. To je vse, kar lahko rečem. Bilo bi nepošteno, če svojega mnenja ne bi povedal na strokovni skupini, zato sem tam. Če ne, potem tam ne bom sedel in čakal, da gre vse mimo. Verjamem, da živim v državi, kjer stroka lahko pove, kaj misli. To ni napad na nikogar, je mnenje stroke. In mnenje bom imel.

Policijska ura, ki traja že peti mesec je najbolj sporen ukrep. Je to prvi ukrep, ki bi ga ukinil?

Je. Policijska ura je ukrep, ki ga kot epidemiolog vidim kratkotrajnega. To ni vzdrževalni ukrep, a hkrati zelo globoko posega v naše pravice. Je izjemen ukrep za izjemne bolezni, ebolo na primer. Zdaj ga uporabljamo za drugačno bolezen, v paketu lockdowna je smisel, ker na tak način zminimaliziraš vse kontakte. Vzdrževati ga tako dolgo pa pomeni, da premikaš tveganje iz zunanjih prostorov v notranje. Raje bi videl ljudi, da se družijo zunaj in ohranjajo razdaljo, namesto da iščejo rešitev na najbolj tvegani način. V podzemni garaži, na primer. Lahko razumem ta ukrep v kriznem trenutku štirinajstih dni lockdowna, potem pa ga sprostijo. In razmišljaš o nadomestnem ukrepu. Odpreš teraso, ki je pravzaprav epidemski ukrep, ker premakneš zbiranje ljudi na nadzorovan način, na odprt prostor, z razdaljo. Ki je tudi bolj varen.

V poplavi informacij, ki jih v zadnjem letu prebiramo vseh, vendar in so si celo nasprotujoče, pravzaprav ne vemo koliko vemo. Kaj pravzaprav zares vemo o virusu? Razen tega, da imamo epidemijo, da virus je in da je začel mutirati?

To. Vemo, da virus je, hitro mutira in da je sobivanje z virusom zelo težko, dokler nimamo osnovne zaščite prebivalstva. Tisti, ki so sicer zaščiteni s cepljenjem, pa zbolijo, zbolijo za blažjo obliko. In to je naš cilj. Glede kužnosti vemo zagotovo, da je bistven aerosolni prenos.

Na to je zelo zgodaj opozoril dr. Keber. Njegov nasvet je bil zračenje, zračenje in še enkrat zračenje.

Govoril sem z dr. Kebrom in se strinjam z njegovim vztrajanjem, da je treba narediti premik

v dobremu prezračevanju prostorov in zgradb. Torej k healthy buildings, zdravim zgradbam. Ampak spet zamujamo, čas za to je bil že zdavnaj. Zdaj je čas, da gremo ven. Tudi šole bi morale ven. Vse se lahko dogaja zunaj, tudi tekmovanja v logiki na primer. Zato upam, da bomo to poletje uporabili za investicije v prezračevalne naprave in zdrave zgradbe. Glede kužnosti vemo več, čeprav nam nove mutacije prinašajo nove težave. Načeloma smo najbolj kužni dva dni pred pojavom simptomov in nekaj časa za tem. Za preprečevanje širjenja bolezni je oseba v izolaciji najmanj 10 dni od začetka bolezni oz. oseba, ki prebolela okužbo brez simptomov, 10 dni od pozitivnega testa na prisotnost virusa SARS-CoV-2. V kolikor simptomi trajajo dlje, je lahko to obdobje daljše. Obdobje izolacije in karantene je treba spoštovati. Še eno izgubljeno priložnost moram omeniti, ki mi leži na duši in to je aplikacija. Nisem še obupal, a je sprejeta s popolnim odporom. Aplikacija ni nadomestilo epidemiologa, je komplementarna, seže pa nekam kamor epidemiološka služba ne bo mogla nikoli. Zazna in obvesti kontakte (osebe, ki bi jih lahko okužili), za katere sploh ne veš. In se jih niti ne spomniš. Ko dobiš sporočilo, da si bil v stiku z okuženo osebo, se začneš obnašati bistveno bolj previdno, samozaščitno. Ne vem pa še, kako povrniti zaupanje v aplikacijo.

Celo leto govorimo, da bo naslednjih 14 dni kritičnih. Zdaj smo pred novimi 14 dnevi. Od nedelje nas opozarjajo, da naslednjih 14 dni bo pa res kritičnih. Je res kritično?

Zadnje leto je kritično. Vsak dan. Epidemija sloni na vsakemu posamezniku in na tem, da posamezniku omogočimo, da dobro ravna. Je pa preveč enostavno reči, da je vse odvisno od posameznika, ker ni. Teh štirinajst dni je kritičnih iz enega razloga, naslednjih pa iz drugega. Napovem že zdaj, katerih štirinajst dni bo ključnih. Tistih, v katerih bomo ugotavljali, kaj so povzročili velikonočni prazniki. Potem bo ključnih tistih štirinajst dni, ko bomo ugotavljali, kaj je povzročil sprostitevni ukrep. Na žalost je vsak dan kritičen, ne vem pa, kako to najbolje skomunicirati.

Poveljnik vesoljske ladje Enterprise v Zvezdnih stezah (tebi ljuba serija) pravi,

da je strah najslabši učitelj. Vse nas je zelo strah. Zase, za najbližje, za prijatelje, za našo prihodnost...

Strah je res zelo slab učitelj. V enem letu strahu smo ljudi naučili – nič! V Italiji so jih naučili, da gledajo odloke, ki povedo kaj smejo in kaj ne. Torej nič. Ta strah plačujemo, ker ljudje tudi sproščanja sprejmejo z odporom. Nekateri mislijo, da so katastrofične napovedi učinkovite. Jaz tega ne verjamem. V tem trenutku ti lahko povem, da se krivulja okuženih obrača navzgor, imamo izkušnje in vemo kaj to pomeni. Vemo, da bo pritisk na bolnice, vemo, da zbolevali starejši od 50 let. Lahko ti povem tudi možnosti, ki jih imamo. Lahko čakamo, pa smo lahko prepozni in posledice bodo, lahko pa sprejmemo jasno časovno opredeljene ukrepe, ki bodo znižali te številke in nam kupile čas za cepljenje.

Pri cepljenju imamo spet kaos. Pri naročanju, pri dobavah, v logistiki, različne občine različno hitro cepijo. Včeraj je Kacin, koordinator za cepljenje, zatrdil, da bomo do junija cepili 1.500.000 ljudi. Če morajo biti vsi cepljeni dvakrat, doslej pa je bilo dvakrat cepljenih okoli 100.000 ljudi, enkrat

pa 200.000, potem moramo v treh mesecih cepiti približno 2.800.000 ljudi. Vsak mesec torej nekaj več kot 900.000, vsak dan 30.000. Je to sploh realno?

To težko komentiram, povedal pa bi, o čem bi še morali razmišljati. Trenutno se cepiš zato, da se bolje počutiš in zaščitiš sebe. Kakšno dobrobit ti to še prinaša? Cepljenje bi nas moralo pripeljati nazaj v normalno življenje. Ampak to ne bo on off. Ne bo se zgodilo tako, da bodo nekateri cepljeni, pa bo virus izginil. Če torej hočemo doseči celo populacijo, ne samo tiste, ki se hočejo cepiti, ker se počutijo osebno najbolj ogroženi, moramo razmišljati o dodatnih bonitetah cepljenja. V Ameriki se na primer tisti, ki so bili cepljeni, lahko družijo brez maske. Pomislimo, kako promovirati cepljenje. Če ti ne prinaša nič, če ne odpira družbe, potem to ni dovolj. Naš namen je normalizirati življenje, kar pa ne pomeni, da ni tveganja. Je pa vsaj približno sprejemljivo.

Nedavno sem poslušala predavanje zgodovinarja o epidemijah. Vse so prišle s Kitajske. Trajale so od šest mesecev do dveh let in pol. V kugi v srednjem veku je v Firencah na primer od 90.000 prebivalcev

umrlo 40.000. Španska gripa je v času, ko sta bili na svetu dve milijardi ljudi, terjala 60 milijonov življenj. Zdaj nas je sedem milijard in zaradi corone je umrlo manj kot dva milijona ljudi. Je to tudi epidemija informacijske družbe?

Infodemija je in na določen način je tudi z naše strani neobvladljiva. Podatki, ki jih uporabljamo nekritično, uporabljamo modele, ki imajo svoj namen, to sem že večkrat rekel, pa se potem jezijo name. Modeli niso samo podatki, še tisoč stvari vpliva in množica neznank. Milijon interesov in lobijski okoli cepljenja. Na koncu imamo posameznika, ki je ali ni sposoben varno ravnati.

Si optimist?

Sem utrujen, tako kot moji kolegi, a sem optimist. V zadnjih tednih se mi dogaja cel kup dejavij, spet recikliramo iste stvari, ponavljal bom vse, kar sem že povedal. Malo sem zafrustriran, ker, tako kot si rekla, strah je najslabši učitelj. Še vedno pa mislim, da bo to kmalu sezonsko obolenje, ki ne bo več tako tvegano. Vprašanje pa je, kako hitro se bo to zgodilo.

TURIZEM PO COVIDU

Kako zagotoviti kontinuiteto

Predhodno leto je pokazalo, da turizem vendarle zna preživeti in se prilagoditi še tako težkim situacijam, kot je pandemija Covid-19. Slovenija je bila v turističnem pogledu zgodba o uspehu in se v celotnem evropskem prostoru še naprej trudi, da bi zadovoljila najvišje standarde varovanja zdravja v vseh turističnih namestitvah. Novasol je zaradi svoje pestre ponudbe namestitvenih objektov predstavljal odlično platformo za vse goste, ki so želeli počitnice preživeti v »mini balončku«. Povpraševanje po samostojnih hišah z bazeni se je ogromno povečalo in je tudi danes na nivoju lanskoletne prodaje. Seveda je vse skupaj povezano z odpiranjem in rahljanjem razmer na naših trgih. Segment zasebnih namestitev bo tudi letos dosegel veliko zanimanje in relativno dobro zasedenost.

Vsem našim sobodajalcem smo omogočili tudi odpiranje prodaje za leto 2022, iz razloga velikega povpraševanja gostov, predvsem iz trgov zahodne Evrope (Nemčija, Danska, Nizozemska, Belgija). Namigi z vseh trgov so pozitivni, kar nas navdihuje z optimizmom v prihajajočih mesecih.

Predvidevanja zasedenosti zasebnih namestitev za letošnje sezono so v okviru pričakovanih, kar pa v povprečju pomeni, da bodo na nivoju predhodnega leta. Ob koncu meseca marca beležimo približno 50% zmanjšanje rezervacij v primerjavi z letom 2020.

Razvili smo tudi nekaj novih konceptov in implementirali dodatne algoritme, ki nam omogočajo dinamično prilagajanje cen glede na povpraševanje na trgu. Veliko pozornosti smo namenili prožnosti odpovedi potovanja ter tako povečali obstoječa povpraševanja po rezervacijah. Z rahljanjem vseh obstoječih omejitev pričakujemo tudi dvig povpraševanja, kar se bo zrcalilo v dvigu prodaje v mesecu maju in juniju.

Kako do boljše zasedenosti? Prednosti Novasolove ponudbe so predvsem daljše terminske zasedenosti (sedem dni in več) nastanitvenih objektov, prav zaradi specifičnosti ponudbe, ki je prilagojena našim kupcem. V veliki večini objektov poskušamo nadgrajevati ponudbo z ustreznimi vsebinami, zato tudi vsem novim sobodajalcem svetujemo, kako opremiti nepremičnino, da bo ta atraktivnejša pri preživljanju prostega časa. Trendi turizma po covidu kažejo novo realnost, turizem potrebuje tako imenovani reset, zavarovanje naravnega okolja, spodbujanje k večanju kvalitete storitev in dodane vrednosti na gosta. V Novasolu se tega koncepta zavedamo, zato zagovarjamo razvoj bolj trajnostno naravnega turizma.

Maestral doo - Partner office
Belokriška cesta 999 Portorož 6320
Phone +386 5 6746501
GSM. +386 41 681626
andrej.babnik@novasol.com
novasol@novasol.si

www.visitkoper.si

Odprtje prodajalne pristnih istrskih izdelkov v Turistično-informacijskem centru (TIC) Koper/Apertura del negozio di prodotti tipici dell'Istria nel Centro d'informazioni turistiche di Capodistria

Galerija na prostem Okusi Kopra/Mostra all'aperto Sapori di Capodistria (Kidričeva ulica/Via Boris Kidrič)

Gourmet festival
Sladki užitki/Dolci attimi
Altroke Istra by Sladka Istra

Čokoladno jajce z istrskim sladkim refoškom/
Uovo di cioccolato con il refosco dolce d'Istria
Altroke Istra by Vinakoper

In še mnogo več .../E molto altro ancora ...

Društvo Vinogradnikov Slovenske Iste
Associazione dei Viticoltori dell'Istria Slovena

KOPER
CAPODISTRIA

I FEEL
SLOVENIA

VINAKOPER

SLOVENIA
EUROPEAN REGION OF GASTRONOMY
AWARDED 2021

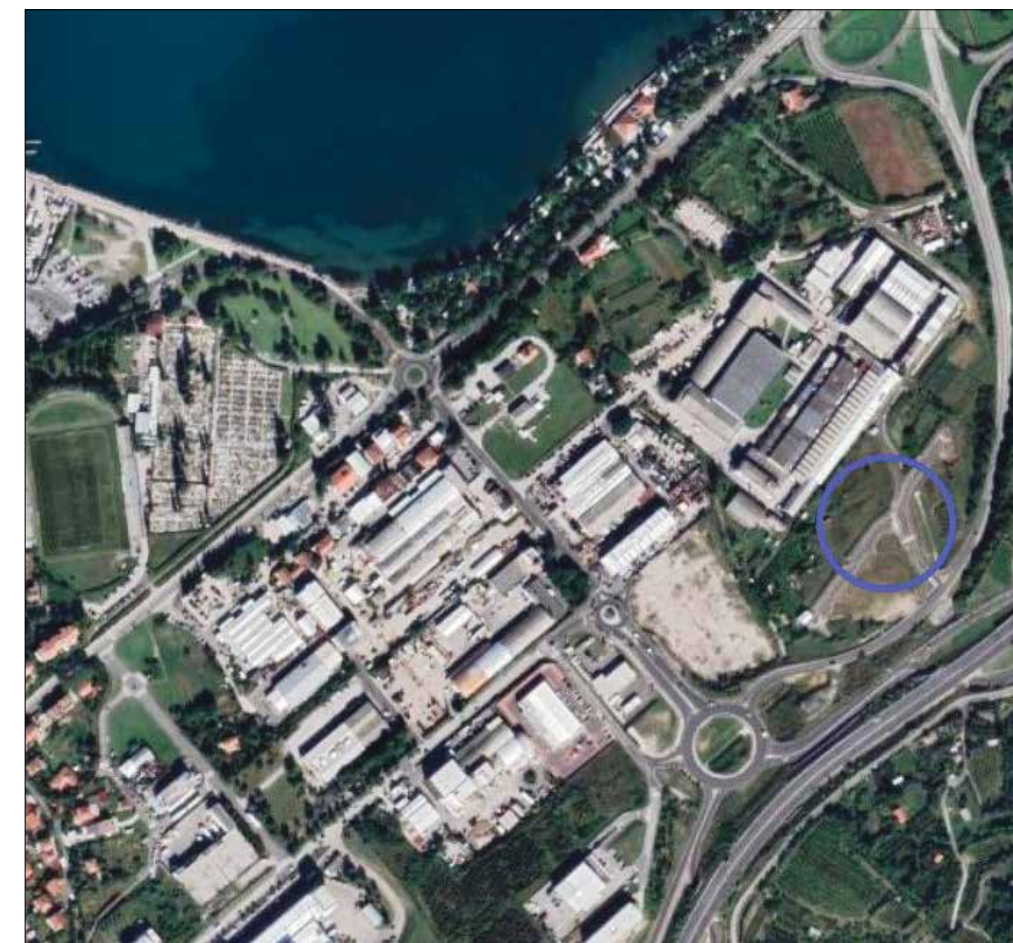
Foto: Jaka Ivančič

JAVNI ZAVOD ZA PODJETNIŠTVO SE PREDSTAVI Z ENIM SVOJIM NAJUSPEŠNEJŠIM PROJEKTOV

Javni zavod za spodbujanje podjetništva in razvojne projekte ima kljub svoji kratki zgodovini za sabo že kar nekaj uspešnih zgodb, pa tudi projekte, ki že čakajo, da pridejo na vrsto za uresničitev. Tokrat vam predstavljamo enega vidnejših.

Občina · Comune di
IZOLA · ISOLA

Zavod je bil z evropskimi sredstvi ustanovljen leta 2016, z namenom spodbujanja podjetništva in razvojnih projektov v izolski občini. Že takoj ob ustanovitvi so uspešno pridobili projekt za sofinanciranje iz programa Interreg Adrion, sam projekt pa se imenuje Podporna točka za evropsko Jadransko makroregijo. "Gre za spodbujanje sodelovanja v območju, ki obsega vzhodne regije Italije: Slovenijo, Hrvaško, Bosno in Hercegovino, Črno Goro, Srbijo, Albanijo, Grčijo, in odslej tudi severno Makedonijo," nam pojasni **Iztok Škerlič**, direktor zavoda. Gre torej za snovanje skupnih projektov na štirih prednostnih področjih oziroma stebrih. Prvi je modra trajnostna rast,

ki je povezana z morjem, ribištvo, novimi delovnimi mesti, povezanimi z morjem in načrtovanje dejavnosti na morju. Drugi steber predstavlja energetika in transport, četrti steber je trajnostni turizem, kjer gre za trajnostno in odgovorno ravnanje s turizmom. Škerlič: "Tretjega sem pustil za konec. Gre za kakovost okolja. In to je dejansko najpomembnejši steber za nas, ker Slovenija ta del tudi koordinira, medtem ko ostale stebre koordinirajo druge države – modro rast Grčija s Črno Goro, povezovanje Italija s Srbijo in S. Makedonijo, trajnostni turizem pa Hrvaška z Albanijo." Pri stebru kakovosti in okolja imajo so-koordinatorja iz Bosne, saj predsedovanje poteka v tandemu

med državo članico in nečlanico Evropske unije. Ukvarjajo se s projekti na mikro in makro ravni. Slednji so razvoj trajnostnega upravljanja obalnih in morskih območij, varovanje in povečanje naravnih habitatov in ekosistemov na kopnem, monitoring in upravljanje zaščitene morske vrste ter meddržavni načrt za odziv v sili v primeru nesreče na morju. Za občino Izola so na podlagi prioritete, ki so hkrati tudi prioritete Evropske unije, v praksi zasnovali tovrstne projekte tudi za občino.

Eden najbolj uspešnih projektov, ki so se ga pravzaprav tudi prvega lotili, je območje t.i. cone Izola vzhod, kjer so za slabe štiri hektarje pridobili skoraj 900.000 evrov evropskih

sredstev za komunalno opremljanje območja. Ta finančna injekcija jim je omogočila, da je občina uspešno prodala že skoraj celotno cono in tako pridobila dodatnih dobrih 2,5 milijonov evrov prihodkov. "To je finančna plat projekta, gre pa tudi za vsebinsko plat, torej spodbujanje podjetništva in novih delovnih mest. Pričakujemo jih najmanj 50 v tej novi coni in pa seveda razvoj novih dejavnosti v Izoli," še nadaljuje. Občina se je odločila, da v coni ne bo trgovinske dejavnosti. Gre predvsem za proizvodno dejavnost, kar pa je bila tudi prednost, zakaj so se nekateri kupci odločili ravno za to lokacijo. "Posebej nas veseli, da je med kupci tudi podjetje, ki se ukvarja s predelavo rib, kar je zgodovinsko še

posebej pomembno za Izolo in tako smo nekako zaokrožili celotno zgodbo," zaključuje Škerlič.

Kot rečeno, je to prvi pomembnejši projekt, ki so ga pred štirimi leti začeli praktično iz nič, danes pa ga uspešno zaključujejo. Posebej spodbudno je, da so vsa sodelujoča podjetja slovenska. Za zavod pa je zgodba pomembna tudi zaradi valorizacije in povezave z evropskimi sredstvi. Korona kriza jim jo je malce zagodla, saj bi v primeru, da bi vse potekalo brez težav, že začeli s pridobivanjem gradbenega dovoljenja, tako pa bodo morali nanj še malo počakati. Ko ga prejmejo, bodo kupci najverjetneje takoj začeli z investicijo. Meni, da bi se nato lahko podjetja vselila v roku dveh let.

»SANITARNI INŠPEKTOR MI JE ZAPRL LOKAL RAVNO V TRENUTKU, KO SMO IMELI ČISTO POLNO TERASO...«

Podjetje Surf d.o.o. Portorož je leta 1992 ustanovil Franc Kraševac. Poslovna ideja se mu je utrnila, ko mu je sanitarni inšpektor sredi poletne sezone zaradi neizpolnjevanja higienskih standardov zaprl gostinski lokal, ki ga je imel v najemu v Piranu. Lokal je slovel po dobrih pizzah in prijazni postrežbi. Ob prisilnem zaprtju lokala se je soočil z dejstvom, da na slovenski obali ni podjetja, ki bi gostincu v takšni situaciji nudilo pomoč. In tako se je porodila poslovna ideja z jasnim poslanstvom: »Pomoč poslovnim partnerjem pri vzpostavljanju in vzdrževanju ustrezne higiene v gostinskih in drugih objektih.«

Vlogi direktorja je Franc vodil podjetje 28 let, pri tem so mu ob strani stali žena Zvezdana ter sinova Alex in Andrej, ki sta že v rani mladosti spoznala prednosti in slabosti podjetniškega življenja, saj je bil njun oče pogosto odsoten, na službeni poti ali na sestankih. Kljub zavedanju, da je podjetniško delo naporno, sta se oba odločila za študij podjetništva in ga tudi uspešno zaključila.

Ponosen sem na svojo poslovno pot. Odločitev, kako predati posle ni bila lahka, a je bila pravilna.

Alex, Franc in Andrej

Po 30. letih uspešnega delovanja je dozorel trenutek, ko mlajša generacija prevzema odgovornost za prihodnost družinskega podjetja in zaposlenih.

In kaj je Surf d.o.o. danes?

Ob vstopu je že pri recepciji razvidno, da gre za družinsko vodeno podjetje, saj smo bili sprejeti zelo domače, kljub upoštevanju vseh

preventivnih protokolov za zaščito pred virusom Covid-19 (maske, izmerjena telesna temperatura, dezinfekcija rok, prezračeni prostori). Zase pravijo, da jih vsa ta leta vodijo skupne vrednote in jasno zastavljeno poslanstvo, ki se v teh časih pozna tako pri zadovoljnih kupcih kot pri zaposlenih.

Poslanstvo: pomoč poslovnim partnerjem pri vzpostavljanju higienskih, okolju prijaznih in ekonomsko vzdržnih rešitev.

Največji poslovni uspeh v tem zahtevnem obdobju gre pripisati dejstvu, da niso niti en sam dan pustili kupcev v negotovosti. Storili so vse, da bi lahko poslovali, čeprav v zmanjšanem številu in z mnogimi omejitvami. In res drži pregovor, da pravega prijatelja spoznaš v težkih časih. Panoga hotelov, restavracij in cateringov, ki je ena močnejših v SURF-ovem segmentu kupcev, je v času pandemije utrpela največjo škodo.

Z zaupanjem v prihodnost

Pripravljeni, z dobro ekipo in zvrhano mero optimizma se veselijo odprtja vseh za turizem ključnih dejavnosti pred poletno sezono. Pripravljeni so na izzive, ki jih prinaša nova realnost. Že pogled na delovno vneto in dobro voljo zaposlenih na vseh oddelkih podjetja priča o tem, da imajo prave ljudi na pravih delovnih mestih.

Kupcev nismo pustili v negotovosti niti en dan, naredili smo vse, da so lahko nemoteno poslovali.

ecoshop
www.ecoshop.surf

Bogo Novak: S Frenkom sodelujem že od leta 1990, ko sem skrbel za dnevne nabave v Surf baru. Danes sem vodja skladišča in logistike v podjetju.

Tematska novoletna večerja ekipe Surf, leta 2019

Rešilo nas je večletno vlaganje v spletno platformo www.ecoshop.surf, katere prodaja je s trenutkom zaprtja trgovin poskočil za 232%.

Alex Kraševac: »Z razglasitvijo pandemije oz. že kak teden prej, smo se soočili z izjemnimi pritiski kupcev po nabavi razkužilnih sredstev, mask in rokavic, na drugi strani pa z oteženo dobavo ter zaostrenimi pogoji poslovanja (razdalje, brezstične dobave, negotovost,...). Bilo je kot vojno stanje, telefoni niso prenehali zvoniti, maili so se nabirali in pred vrati smo imeli vrsto ljudi, ki so pričakovali, da jim bomo pomagali.«

Po uvodnem »poslovnem neurju« je prišlo do karantenskega zatišja. V tem času so veliko razmišljali, kako optimizirati poslovanje in cilju prilagajanja delovnih pogojev za sodelavce in boljše izkušnje kupcev.

»Vzpostavili smo sprejemno pisarno, kjer je možno varno opraviti lasten prevzem blaga naročenega prek spleta ali telefona oziroma oddati naročilo v živo. Tako smo naše sprejemne pisarne razbremenili zunanjih obiskovalcev in pridobili prostor za video sestanke, ki so postali nova normalnost. Sodelavci iz Celja in Ljubljane sodelujejo na sestankih, ne da bi pri tem izgubljali dragocene ure na cesti.«

Kljub vsem pretresom, negotovostim in spremembam, je bilo za poslovanje podjetja leto 2020 dobro, vendar temu ne bi bilo tako, če bi v krizno obdobje vstopili brez spletne prodaje.

Andrej Kraševac: »Rast spletne prodaje nas je spodbudila k usmerjanju na nove trge (Avstrija, Nemčija, Poljska, Belgija), kjer beležimo vzpodbudne rezultate. Spletna trgovina je namenjena končnim uporabnikom, torej vsakemu, ki čisti in uporablja toaletni papir. V aprilu bomo pripravili dneve odprtih vrat. Vse, ki nas bodo obiskali, čaka uporabno presenečenje. Zavedamo se, da sta za našimi kupci izjemno težki zimi stagnacije in želimo si, da čim prej odprejo svoja vrata.«

Covid-19 situacija je bila za nas priložnost za izboljšave in inovacije.

SLIKE KI NAS SPREMINJAJO

Od 26. marca do 30. junija bo na osmih prizoriščih v Piranu in Portorožu potekala razstava del Safeta Zeca. Na ogled bo 50 slik iz ciklov Objemi in Exodus, kar bo njegova največja samostojna razstava v Sloveniji doslej.

Epidemija Covid-19 je močno prizadela področje kulture. V zadnjem letu so bili kulturni dogodki močno okrnjeni in omejeni na splet. 26. marca pa se v Portorožu in Piranu pričena razstava, ki daje upanje, da bo letošnje leto kljub vsemu lahko ponudilo nekaj kulturnih poslastic.

foto: Ubald Trnkoczy

GLEDALIŠČE ZA NAJMLAJŠE

VGledališču Koper pripravljajo dve novi predstavi za najmlajše. V naslednjih tednih se bomo z njimi zabavali v ritmič glasbe in plesa, družbo pa jim bodo delali liki iz Zabjega kralja in Rdeče kاپice. Plesni pravljici sta novi premieri koprskega hrama kulture.

Nastopili bodo plesalci Jurij Batagelj, Eva Tancer, Angelo Menolascina, Noemi Bak in Siniša Bukinac, dramaturg je Miha Trefalt, režiserka Katja Pegan, avtorja glasbe Patrik Greblo in Mirko Vuksanović ter koreograf Siniša Bukinac.

SVETLOBA V MARCU

Nikamor več ne grem. Zjutraj do Žusterne, v nedeljo zjutraj do Moleta, mogoče kdaj, ampak res redko, peš do Izole, do brata in njegovih punc, čez dan večkrat do gledališča in nazaj, tržnica ni omembe vredna, skratka – nikamor več ne grem. Ne glede na obarvanost regij, že ves čas vozim na posege ali preglede v Ljubljano svojo mamo. Največkrat na očesno kliniko. Tistih nekaj ur, kar traja ta obred, je treba natančno organizirati, saj je sedenje v avtu na parkirišču sila neprijetno. Izbire ni velike; nikjer ne moreš popiti kave, vse je zaprto, na obiske se v teh oranžnih, rdečih in črnih časih ne hodi, sploh ne pozimi v Ljubljani. Potem grem včasih do Voranca in Marise, ampak ker oba delata od doma in kdaj prav težko lovita roke za oddajo, res ne prihajam pogosto. Prejšnjo sončno sredo pa sem si strašno zaželela spremembe. Odložila sem mamo, peljala avto v garažno hišo v središče mesta in se smelo odpravila v Narodno galerijo. Ta odločnost, da tega dne ne pustim več koroni, ampak ga vzamem v svoje roke, je v meni spet naredila prostor za novo, vznemirljivo, prostor zame. Čeprav Narodno galerijo poznam, sem mimo Opere hodila vznemirjeno, kot da grem prvič, tako nekako, kot sem šla proti Van Goghovemu muzeju v Amsterdamu. Na začetku sicer nisem točno vedela, kaj si želim videti ta dan, po Fortunatu Bergantu, novi in prijetni razstavi o tem baročnem slikarju, pa sem se odpravila naravnost k impresionistom. V tisti veliki sobi se je name zlila vsa čudovita svetloba, ujeta v zamahih čopiča, tako živa in prepričljiva, tako lačna življenja, strasti in slasti, dame je navdala z radostjo pričakovanja. V tej belini, s katero lovijo bleščečo svetlobo dopoldnevov, se je rojevalo upanje. V ženskih aktih, ki so nedvomno veliki žanr slikarstva, se je ujela ljubezen, spokojnost in moč. Kot da bi se svetloba sproti rojevala, da bi očem odstrla tančico življenja. In teles. Zunaj je dopoldansko sonce grelo upokojece z maskami in mamice z vozički. Ampak sonce ne nariše svetlobe v marcu. To znata samo umetnost in ljubezen.

PISMA Z DANSKE

Kupovanje hrane v lokalnih trgovinah z živili je na Danskem postalo najbolj razburljiv del našega vsakdana. Nemalo Dancev si ne privoščijo niti te zabave in si vso hrano naroča na dom. Glede na to, da so bile do pred kratkim vse trgovine zaprte (trenutno so odprte le majhne, butične trgovine), v gledališčih, frizerskih salonih, fitnessih, muzejih in restavracijah ter barih pa so luči še vedno ugasnjene, si lahko deževne dni popestrimo le z obiskom trgovin s hrano. In prav v času pandemije so se navade nakupovanja hrane vidno spremenile. Že mesece nisem videla, da bi kdorkoli v trgovini pred seboj potiskal nakupovalni voziček. Vsi uporabljamo le košarice in še te nihče ne napolni do vrha. Zakaj bi enkrat tedensko nakupili vse potrebno in bili prikrajšani za vsakodnevni obisk trgovine? Vse več ljudi hodi po ulicah z vrečkami različnih živilskih trgovin, saj so si nov hobi našli tudi v iskanju popustov in posebnih ponudb v različnih trgovinah. Manj kot pet minut hoje od doma imam do enajstih trgovin s hrano, od tega so tri odprli v zadnjih treh mesecih. Najnovejši dve sta v pritličju iste stavbe s skupnim vhodom. In obe sta, ne glede na dan in uro, tako kot vseh devet, polne kupcev. Kot, da bi imela Lidl in Hofer v Sloveniji skupno parkirišče in si delila košarice, nakupovalne vozičke in stalne stranke. Druga sprememba pa je embalaža. Vse več je zelenjave, sadja in pekarskih dobrot, ki so zapakirane v plastiko. Nemoče je opraviti nakup, ne da bi domov prinesli veliko plastike. Že pred pandemijo so imele le nekatere trgovine mesarje, ribarnice s prodajalci, delikatese in pekarnice s prijaznimi prodajalkami so bile ogrožena vrsta. Zdaj je tega še manj. Vse je že spakirano in zavito v sijočo se plastiko, pripravljeno na "brezstični in brezosebni" nakup. Vse več trgovin nudi možnost sprotnega skeniranja izdelkov v prehodu med policami ter plačila preko aplikacije, brez ustavljanja na blagajnah. Za malo bolj konzervativne kupce so tu še vedno samopostrežne blagajne. Če zlažaj izdelke na tekoči trak "tradicionalne" blagajne, te bo prodajalka skoraj vedno pozdravila v angleščini in (pravilno) predpostavljala, da si tujec. Če pa s seboj prineseš še svojo vrečko, bo vsem v trgovini jasno, da nisi Danec niti dobro asimiliran tujec. Zato komaj čakam na selitev nazaj domov in življenje v Sloveniji, ko se bom lahko vsako soboto dopoldne grebla za parkirišče pred trgovino, prerivala za najboljšo štartno mesto v vrsti pri blagajni in vse skupaj zložila v že nekoliko "pocasto" vrečko in v slovenščini poklepeta z mesarjem. Četudi bo v vrsti še pet drugih neučakanih kupcev. Zanimivo, kako po letih življenja v tujini pogrešaš tudi tiste manj prijetne trenutke življenja v Sloveniji...

STRIC IZ AMERIKE

Prideš na kavo? Gre za vsakdanje, navidez trivialno povabilo, šego, ki je bolj ali manj uveljavljena po vsej Evropi. Na slovensko govorečem področju se za tem nedolžnim povabilom lahko skriva pomemben poslovni sestanek, prikrit poskus zapeljevanja, ki se lahko konča v postelji. Seznam vsebin tega kodiranega sporočila je neskončen. V Ameriki je nekoliko drugače; tukaj ne greš na kavo, temveč kava pride k tebi. Nosiš jo v papirnatem kozarcu, pokritem s plastičnim pokrovčkom, ki ima luknjico skozi katero srebaš tekočino rjave barve, ki ji domorodci pravijo coffee. Šege, no, ali pa kulturne navade so generacijsko pogojene. Določajo jih trgovina, ekonomija in tudi tehnologija. Američani so že nekaj desetletij, odkar je deželo dokončno zasvojil Starbucks, priklenjeni na tisti papirnati kozarec. Z njim potujejo, lajša jim tegobe življenja, spremlja jih med vožnjo z avtom, poživilja dolgočasne sestanke, zadovoljuje njihovo obsesivno potrebo po oralnem užitju. V Ameriki kava torej ni metafora oziroma nadomestek za nekaj drugega, alegorija. Kava v Ameriki ni nikoli nič drugega kot tisto, kar je - papirnati kozarec več ali manj rjave brozge, odvisno pač ali v kavo dolijete smetano, mleko ali pa ničesar. Kavo prodajajo vročo, skoraj zagotovo pa je zadnji požirek, ki ga posrebate iz kozarca, že skoraj mrzel. Kava je v Ameriki hype, statusni simbol in identiteta. Imajo Američani kaj, kar opravlja funkcijo našega, prideš na kavo? Ja, to je drink. Če se dogovoríš za drink, je to lahko zabavno, erotično, kajti drink ima v sebi element nepredvidljivosti, odvisne od učinka alkohola. In tudi tukaj so Američani posebnosti. Na drinku ne sedijo dolgo. Drinki se dogajajo stoje, po službi, ne pa kot naše družabno popivanje globoko v noč. Drink v Ameriki se opravi na hitro, kot vse ostalo. Edini, ki pijejo znanstveno, kot znamo to mi, so ljudje, ki jih danes vidiš v osamljenih barih po New Yorku. Sedijo na barskih stoli in pijejo, dokler se ne odmajejo domov. V New Yorku, v neposredni bližini mojega stanovanja je bar, kjer sem poslušal njihove zgodbe. Glasbenik, bivši vojaški najemnik, pisatelj, restavrador starega pohištva, vsi se prepoznavajo za "funkcionalne alkoholike", kar pomeni, da se poleg poklicem predajajo tudi pijači. Toda vrnimo se h kavi. V zadnjih letih se položaj izboljšuje. Danes v urbanih središčih Amerike ni več nemogoče popiti v redu espresso. Seveda to še ni kava "come dio comanda", toda po urbani Ameriki se množijo prazarne kave z lastnimi lokali. V teh butikih je zdaj mogoče izbirati med espresso macchiato, ristretto, cappuccino ... ki jih pripravijo na sofisticiranih espresso aparatih, uvoženih iz Evrope. Osebe v teh novih lokalih se giblje s posvečenimi kretanji, vsak gib, celoten postopek priprave magičnega napitka je zrežiran do popolnosti. A le do trenutka, ko črna zlata tekočina začne brizgati v papirnati kozarec? Espresso macchiato v papirnatem kozarcu? Nenadoma se zdi, da je ves napor odveč.

NAŠ VSAK DAN S KAVLJI IN TOPLO VO

Tokrat je vsaj začetek pisanja lažji, saj sem vsebino najvil že v prejšnji kolumni. Trivialna resnica ali odkrivanje tople vode ter Kavelj 22 kot dva spremljevalca vsakodnevnega brezumja. Življenjska spirala nam izrečeno in napisano ponuja v primerljivi obliki, a drugem času. Naš vsakdanjik je namreč vse bolj prepleten z njegovimi kavlji, iz katerih se zlepa ni mogoče »odhakljati«. V kulturnem romanu Kavelj (Catch) 22 je ameriški pisatelj Joseph Heller v vojaški satiri opredelil črni humor tragičnega 20. stoletja, ko se ponavljajoča spirala satiričnih misli, občutkov, idej in asociacij vrtili v neskončnem toku zavesti. Kavelj 22 predstavlja tako paradokso situacijo, iz katere posameznik ne more izstopiti zaradi omejujočih pravil ali omejitev. Paradoks izhaja iz pravil ali postopkov, katerim je posameznik podvržen, vendar nad njimi nima nadzora, saj je boj proti pravilu pravzaprav sprejetje tega istega pravila. Gre za situacijo, ko zdrava pamet odpove in jo nadomesti birokratsko izkrivljena logika, posameznik pa se znajde pred paradoksalno ne-izbiro, iz katere ni izhoda; za prvo zaposlitev moraš imeti pet let delovnih izkušenj, da pa dobiš teh pet let delovnih izkušenj, moraš seveda naprej zaposlitev sploh imeti. Skratka, logične zanke se ne da preseči. Pa skočimo v danes - za čredno imunost moraš večino cepiti, a kaj, ko mora za večinski odziv večina imeti čredni nagon. Težko ga bomo pridobili ob pogledu na štiri zavahane rokave pred fotoreporterji, ko pa v anketi o zaupanju med epidemijo politiki zasedajo najnižja mesta. Trivialno resnično sklepanje predstavlja vsak sklep, bodisi iz pravilne ali nepravilne izjave, v izjavo, za katero se že vnaprej ve, včasih sicer skrivoma, da je itak pravilna. Temu se v ljudski govorici reče odkrivanje tople vode. S stališča logike je sicer to pravilno sklepanje, a vsebinsko povsem odvečno. Malo me je zaneslo, pa sem že pregloboko zabredel v teorijo. Zato za zaključek vse skupaj ponazorim s šaljivimi primeri iz resničnega življenja. Poznana iz sveta športa je tista, ko je znani nogomet-taš pozdravil starša, še posebej pa mamo in očeta. Pa tudi veliki misleci znajo od-kriti toplo vodo z vzkliki, mislim (diham), torej sem. Bodi dovolj kot motiv za pozorno spremljanje dnevnega govorenja, polnega mokre toplote, ki naj vas nasmeje do polnega zdravja. Morda pa nam lahko samo smeh pomaga, da izstopimo iz kavljev in zank. Hvala, Heller! Opolnomočeni z osnovami izjav se morda lažje odločimo o našem stalnem objoko-vanju in iskanju vzrokov za izgubljene priložnosti. Mlatenja prazne slame in od-krivanja tople vode bo bistveno manj, ko se bomo odhakljali s Kavlja 22 in iz Slove-nije naredili sanjsko deželo. Smeha polne dni želim!

VTISI ŠTUDENTOV IGRE

Ivana Percan Kodarin

"Pogoji so kar neverjetno boljši. Kar se tiče prostorov in opreme šele zdaj zares vidimo, kako malo smo imeli prej. Vsak oddelek ima končno svoj pravi delovni prostor, ki je samo njegov – od kostuma, plesa, gledališča do filma. Predvsem pa si je še kar težko predstavljati, da je sama kakovost prostorov na tako visokem nivoju. Nova akademija bo lahko omogočila popolnoma drugačno kvaliteto študija vsem oddelkom. Z vsemi kapacitetami omogoča neverjetno boljše, zdravo in varno delovno okolje, ki je povsem drugačno od tega, ki smo ga bili vajeni. Okolje, ki daje občutek veliko večje varnosti, resnosti in profesionalnosti, namenjeno študiju in umetnosti. To se mi zdi najpomembnejša pridobitev, ki bo za sabo počasi prinesla tudi pozitivne spremembe v samem načinu dela in dojemanju študija, tako za študente kot za profesorje."

Jan Slapar

"Za novo akademijo sem zelo hvaležen. Ne morem pa mimo tega, da je bila stara akademija vseeno nekaj posebnega. Imela je dušo, patino in to se je čutilo. Prostorska stiska nas je zelo zblížala in zidovi so po tolikih letih kar oddajali energijo preteklih generacij. Vsekakor pa sem se na nove prostore na Aškerčevi kar hitro navadil. Ko smo začeli z ustvarjalnim procesom, se je tudi prostor začel zapolnjevati z drugačno energijo in izgubil sterilnost nove stavbe. Malce za šalo, malce zares nam študentom igre največ pomeni, da imamo svoje garderobe, ločene po spolih, s svojimi omaricami, tuš kabinami in to nam predstavlja varen in sproščen kotiček. Ker so prostori večji in se akustika drugače odziva, sem bolj pozoren na jakost glasu, kar je za naš poklic zelo pomembno."

VRHUNSKI POGOJI ZA ŠTUDENTE AKADEMIJE ZA GLEDALIŠČE, RADIO, FILM IN TELEVIZIJO

Akademija za gledališče, radio, film in televizijo je svoje mesto dobila v prostorih nekdanje Fakultete za kemijo, ki stoji na Aškerčevi cesti v Ljubljani, v neposredni bližini Srednje kemijske šole ter ob južnem obzidju rimskodobne Emone. Pod izvedbo zahtevnega projekta se podpisuje koprsko podjetje Makro 5 gradnje d.o.o.

Vodstvo AGRFT si je od same ustanovitve leta 1946 (takrat pod nazivom Visoka gledališka šola) prizadevalo, da bi akademija prišla do svojih prostorov, ki bi študentom omogočali kvalitetno delo. Dotlej so gostovali na različnih lokacijah, kar je povzročalo precej logističnih težav. Uspešen dogovor s Filozofsko fakulteto, ki je sprva v zapuščenih stavbi nekdanje Fakultete za kemijo načrtovala veliko humanistično knjižnico, je odprl pot za prenovo, oziroma rekonstrukcijo. Po tehtnem premisleku so namreč sklenili, da je stavbo najbolje porušiti in sezidati novo, kar bi bilo tudi s finančnega vidika najbolj ugodno, pojasnjuje dekan akademije **Tomaž Gubenšek**.

SPOŠTOVANJE POMEMBNE KULTURNE DEDIŠČINE

Po načrtih arhitekta Ivana Vurnika, ki ob Plečniku in Fabianiju sodi med začetnike moderne slovenske arhitekture, je bil med leti 1939-1940 zgrajen osnovni volumen obravnavanega poslopja v funkcionalnem slogu, za tisti čas že dodobra uveljavljeni smeri v arhitekturi. Med vojno je bila gradnja prekinjena, po vojni so stavbo dogradili po načrtih arhitekta Janeza Valentinčiča in jo zaključili leta 1952. Takšna je ostala vse do začetka rekonstrukcije leta 2018.

Odgovorna vodja projekta, arhitektka **Teja Savelli** iz novogoriškega Projekta, pojasnjuje, katere elemente in v kolikšni meri je bilo potrebno ohraniti pri rekonstrukciji objekta: »Ohranjeni so vsi prepoznavni arhitekturni elementi stavbe; pročelje fasade, ritem okenskih odprtín, členitev fasade, celoten podzid iz terrazza ter vhodni kamniti portal, ki je bil v celoti restavriran. V notranjosti se je ohranilo

glavno stopnišče in vhodna avla v hotaveljskem marmorju, ki sta se deloma restavrirala, deloma pa so se izvedle replike originalnih delov.«

LAHKA JEKLENA KONSTRUKCIJA JE OMOGOČILA IZVEDBO DVORAN Z VEČJIM RAZPONOM

»Pri zasnovi projekta je največji del usklajevan predstavljal obsežen program, ki ga je bilo potrebno umestiti v objekt z omejenimi prostorskimi kapacitetami. Izstopala je potreba po zagotavljanju prostorov velikih dimenzij, kot so gledališka dvorana, kinodvorana ter filmski studio v objektu z zelo ozkim, podolgovatim tlorisom. Zaradi statičnih omejitev in konstrukcijske zasnove objekta je bila edina možna rešitev ta,

da sta se gledališka dvorana in filmski studio postavila 'na streho', ki je bila dodana osnovnemu historičnemu gabaritu objekta kot dodatna etaža. V ta namen se je uporabila lahka jeklena konstrukcija, ki je omogočila izvedbo dvoran z večjimi razponi na tej višini. Dodani volumen je zasnovan z upoštevanjem istih kompozicijskih zakonitosti kot zaščitni del objekta, material pa se glede na vpadni kot svetlobe različno odseva in tvori zanimivo paletu odtenkov od zlate do rjave. Geometrija fasade na nadzidanem delu spominja na odrsko zaveso in s tem nakazuje na svojo vsebino,« obrazloži arhitektka.

POSEBNOSTI GRADNJE TOVRSTNIH OBJEKTOV

Projekt ni bil zahteven le z arhitekturnega vidika, pač pa tudi z gradbenega. Stavba namreč na severnem delu stoji na trdni podlagi jedra prestolnice, južni del sega na območje Barja. Zavoljo tega se je slednji del stavbe začel pogrezati. **Mirzet Šabić**, direktor sektorja pri podjetju Makro 5 gradnje, je pri razlagi poteka gradnje jasen: »K delu smo pristopili v drugi fazi, torej v fazi rušitvenih del, ki so narekovala premišljen pristop in uporabo dolgoletnih izkušenj, saj je bilo že odkrivanje jeklene kupole zahtevno. Poleg tega smo bili primorani veliko pozornosti nameniti objektom, ki so se vezali na obstoječega. Po uspešni rušitvi je sledilo novo pilotiranje, ki bo preprečilo ponovno pogrezanje objekta in gradnja. V okviru same gradnje želim izpostaviti postavitev kovinske konstrukcije na vrhu stavbe, ki je zahtevala veliko sodelovanja vseh vpletenih.«

Gradnja tovrstnih objektov je specifična, posebej kar zadeva uporabo ustreznih gradbenih materialov v notranjih prostorih. Ob strogo gradbeno inženirskem znanju so brez dvoma potrebna tudi znanja z drugih področij, ki pa jih z dolgoletnimi izkušnjami in referencami visoko kvalificiran kader podjetja Makro 5 gradnje ima. »Izziv vodstva gradbišča je bil v največji meri ta, da smo uspešno uskladili izbor materialov, glede na visoke zahteve projektantov in pričakovanja uporabnika. Velik poudarek smo namenili izvedbi tehnično zahtevnih prostorov, v katerih je med drugim pomembno zagotavljanje vrhunske akustike. Po slabih dveh letih gradnje je 4000 m² površin dobilo končno podobo, v kateri se odraža veliko sodelovanja različnih segmentov gradbeništva. Naj dodam še, da smo sočasno z gradnjo AGRFT-ja zaključevali tudi obsežen projekt prenove Konservatorija za glasbo in balet v Ljubljani in pričeli s prenovo neoklasicistične palače Kazina na Kongresnem trgu, v kateri bo delovala Akademija za glasbo,« pove Šabić.

NAJSODOBNEJŠE OPREMLJENA AKADEMIJA V TEM DELU EVROPE

Dekan akademije, gledališki igralec in jezikoslovec, profesor **Tomaž Gubenšek**, z navdušenjem obrazloži, da je Slovenija in z njo AGRFT prvič v zgodovini obstoja pridobil naj sodobnejše opremljen objekt, ki naposled združuje študijske programe vseh smeri in vseh letnikov na enem mestu. »Akademijo obiskuje 179 študentov in drznil bi si reči, da je danes v območju od Münchna do Skopja to akademija z najboljšimi pogoji za delo. Severni del poslopja je namenjen gledališki dejavnosti, južni pa filmski in televizijski. V njej je šest gledaliških odrov, profesionalna plesna dvorana, vsi pripadajoči prostori, kostumski fundus, pralnice in garderobe. Na južni strani so razporejeni avdio in video studii, strežniške sobe, montirnice. Na vrhu imamo čudovito gledališko dvorano, ki prebija kar dve nadstropji in sprejme 100 gledalcev. Seveda si želimo, da bi akademija postala kulturno zbirališče in stičišče vseh vrst umetnikov in ljubiteljev umetnosti. Dvorane bodo namreč namenjene tudi javnim uprizoritvam. Naša želja je, da bomo po umiritvi epidemije javnosti prikazali lastno produkcijo, dogovarjamo pa se tudi za različna gostovanja. Potrjeno je že gostovanje Slovenskega stalnega gledališča iz Trsta.«

V času, ko so kulturnim ustvarjalcem bolj kot ne prirezane peruti, ko iščejo inovativne možnosti izražanja, pridobitev takšnega poslopja vlija upanje v prihodnost slovenskih gledaliških, filmskih in drugih kulturnih ustvarjalcev, kar priznava tudi režiserka in direktorica Gledališča Koper **Katja Pegan**. »Vesela sem, da je edina šola za dramsko in filmsko umetnost v državi dobila dostojne prostore. Tako dolgo smo jih čakali, da sploh nismo več verjeli, da se to lahko zgodi. In se je. Akademija ima nove, odlične prostore, primerne za delo, ki ga novi rod igralcev in režiserjev potrebuje, sploh danes, ko vse bolj in bolj postaja virtualno. Ponosni smo lahko, da je to šolo zgradilo primorsko podjetje in ponosni smo lahko na vse uspehe primorskih umetnikov, ki dajejo temu prostoru samozavest, ki je včasih prav nerazumljivo primanjkuje.«

MAORI
ODRSKA IN SCENSKA TEHNIKA

PROJEKT d.d.
NOVA GORICA
podjetje za inženiring, geodezijo, urbanizem in projektiranje

KAMEN KOCIPER
Since 1972
Kamen Kociper d.o.o., dobava in montaža naravnega kamna

ELEKTRO URBANIJA

Petra Mežnarc

PREDNOSTI FAKULTETE ZA POMORSTVO IN PROMET

Že v prejšnji izdaji smo pisali o prednostih, ki jih prinaša študij na Fakulteti za pomorstvo in promet v Portorožu. Tokrat pa nas je zanimalo, kaj so o študiju na fakulteti povedali njihovi diplomanti, ki so že zaključili študij in našli zaposlitve v različnih podjetjih.

Simon Prešeren, diplomant ladijskega strojništva na FPP

Katero srednjo šolo si prej obiskoval in kje si sedaj zaposlen?

Pred študijem sem obiskoval srednjo elektro šolo v Ljubljani, smer Telekomunikacije. Trenutno sem zaposlen na motorni jahti kot drugi častnik stroja. Moje delo obsega vodenje strojne straže, opravljanje in nadzorovanje segmentov ladje, torej generatorjev, pogona ter seveda vseh pomožnih sistemov, ki omogočajo normalno delovanje ladje.

Si pridobil dovolj znanja za vključitev v delovno okolje?

Po mojem končanem študiju sem najprej opravljal enoletno kadeturo na ladji, kjer sem lahko uporabil teorijo, ki sem se jo naučil na praksi v šoli. Zaradi dobrega teoretičnega znanja sem svoje delo opravljal brez problema.

Ana Klanšek, diplomantka Navtike

»Sem bivša študentka na FPP, smer Navtika. Trenutno delam na projektu, kjer postavljamo nekaj vetrnih elektrarn na Nizozemskem, na jezeru, kar je precej nenavadno. Za bodoče študente imam en nasvet - pomorstvo je široka stvar, lahko se preusmerite v karkoli želite, veliko stvari se lahko naučite in svet je velik, tako da srečno vsem študentom.«

Aljaž Hrovat, diplomant FPP, smeri Ladijsko strojništvo

Katero srednjo šolo si prej obiskoval in kje si sedaj zaposlen?

Preden sem začel z obiskovanjem fakultete, sem obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, gimnazijo Ledina. Trenutno sem zaposlen v podjetju SVP Avio d.o.o., kjer izdelujemo motorna plovila znamke Greenline. Sem del skupine mehanikov, naša glavna naloga je vgradnja ladijskega motorja v plovilo in vseh pripadajočih instalacij. Študij ladijskega strojništva mi je prinesel ogromno lepih spominov in številna znanja, ki jih danes uporabljam vsak dan za opravljanje svojega dela. Poleg bogatega teoretičnega znanja, ki sem ga dobil med študijem, sem pridobil tudi številna znanja, kako pristopiti in tudi rešiti nek problem, ki se ti pojavi na delovnem mestu, torej drugi kot razmišljanja. Ob vpisu na program Ladijskega strojništva sem si želel delati na ladjah, do sedaj sem opravil štirimesečno pogodbo pri ladjarju Carnival Cruise Line na eni izmed njihovih potniških ladij.

Marko Jakomin, diplomant Ladijskega strojništva

Katero srednjo šolo si prej obiskoval in kje si sedaj zaposlen?

Pred študijem sem zaključil šolanje na srednji tehniški šoli Koper, smer strojni tehnik. Trenutno sem zaposlen na Hidria Alutec Koper, kjer izdelujemo aluminijaste izdelke za avtomobilsko

industrijo. Sem vodja proizvodnje tehnologije v livarni, oziroma sem vodja livarne.

Si s študijem pridobil dovolj znanja, da si se lahko vključil v delovno okolje?

Ja, s študijem sem dobil dovolj znanja, da lahko opravljam tudi delo, ki ni povezano z ladjami in samim delom na ladji. Za vsako delo pa potrebujem še določene izkušnje, ki jih v šolah ne dobiš.

Ali je bilo dovolj prakse? Kakšna se ti je zdela?

Na faksu smo varili, malo smo obdelovali kovine, bili na ladji, tako da smo dobili neke osnove. To me spremlja tudi v podjetju - osnove dobiš, potem pa so izkušnje tiste, ki štejejo. Fakulteta me je naučila logičnega razmišljanja in reševanja težav.

Alen Telban, diplomant FPP

Zakaj izbrati FPP?

Študij je interdisciplinaren, naučiš se mnogo stvari, ki so dejansko uporabne tudi v praksi.

Ali je študij uporaben?

Na mojem delovnem mestu na TPG je zelo uporabno vse, kar smo se naučili na faksu, ker so stvari, ki jih drugi ne razumejo, logisti pa jih v vsakodnevem delu morajo. Veliko je novih kratic, novih načinov, itd.

Kakšno pa je bilo življenje na obali?

Življenje na obali je po mojem mnenju definitivno najboljše. Ogromno je bilo druženja. V Portorožu sta dve fakulteti, ki sta med seboj zelo dobro povezani, veliko smo se družili, žurali in imeli različne skupne obšolske aktivnosti, kot so nogomet, odbojka, košarka.

Kaj priporočaš bodočim študentom?

Po mojem mnenju je najbolje, da vsi izberete FPP, ker lahko študenti dobijo delo tudi v teh kriznih časih. In najverjetneje dela ne bo zmanjkalo, zaradi globalizacije se bo le še povečala uporaba logistike. Tudi plače definitivno niso slabe.

TARTINI IN SABLJANJE

Preden se je Giuseppe Tartini začel ukvarjati z glasbo, je bil izvrsten sabljač. Njegov oče ga je hotel poslati v koprsko semenišče, da bi postal duhovnik, Tartini pa si je premislil. Raje je šel v Padovo študirat pravo, kjer se je spoznal s sabljanjem. Vestno je treniral, dokler ni bil tako dober, da je postal odličen učitelj sabljanja. Zaradi spleta nesrečnih okoliščin je bil izgnan iz Padove, kar mu je tudi obrnilo karierno pot na glavo, in je tako postal violinist ter skladatelj.

Anja Vertnik

Antonije Hajdin, predsednik izolskega in koprškega sabljaškega kluba, sicer pa učitelj violončela, se spominja, da je s sabljanjem povezan, odkar "sem si dal cedilo za pašto na glavo in vzel kuhalnico," in ker je od nekdaj oboževal viteške filme in mušketirje. Kot mlad fant je igral violončelo v orkestrih in med pavzami ni manjkalo sabljanja, namišljeni nasprotniki so bili ponavadi stojala z notami. "Bitke so ponavadi bile izgubljene, saj so vedno dobili kakšen opomin dirigentke," pove v smehu. "Vedno sem nekako sanjal o tem in neke 15 let nazaj sem se začel ukvarjat s to lepo veščino. Vadil sem ogromno, tudi ponoči in tudi po sedem ur dnevno, tako sem bil navdušen." Sabljati je začel v društvu Gladio, ki sta ga nekoč vodila Petra Kladnik in Jure Jeza, sedaj pa je tudi njihove člane prevzel Antonije, tako da s klubom pokrivajo celo Obalo. Na Obali so še kar znani, ljudje vedo, da klub obstaja. Sicer se neradi izpostavljajo, vendar pa imajo pridne, resne in perspektivne člane, ki jih bodo zagotovo pripeljali do točke, kjer bo tudi sabljanje postalo bolj prepoznaven šport.

Pravila igre so enostavna. "Zadeni ti njega, preden on zadene tebe," pove v smehu na kratko. Pri tem športu je vbodna površina kompletno telo nasprotnega sabljača. Stojita si nasproti, vsak na svojem koncu piste. Sablja je priklopljena na kabel, kabel pa na aparate,

ki z lučko in zvočnim signalom naznanijo, da je nasprotnik zadet. Tekmovanja so na principu izpadanja, tekmovalci mora v kolu doseči pet zadetkov za posamezno zmago. V kolikor napreduje v eliminacije, mora doseči 15 zadetkov v posamezni borbi. Posebej zanimivo pa je, da imajo namesto četrtega mesta dve tretji. Torej tekmovalci, ki je prišel v polfinale, že ima zagotovljeno medaljo. Sabljanje ima viteško preteklost, zato ohranjajo sabljaške pozdrave, vedno se morajo rokovati. Je zelo hiter šport, gre za delce sekunde, za skrajne reflekse. Pravijo mu tudi fizični šah. Po intuiciji morajo tekmovalci namreč začutiti, kaj bo nasprotnikova naslednja poteza. Biti morajo izjemno disciplinirani. Je pa sabljanje vsekakor med najbolj varnimi športi. Pomislek, da je nevaren zaradi meča, je napačen. Sabljanje so leta 1896 prvič uvrstili na olimpijske igre in je eden od štirih športov, ki je prisoten na vseh olimpijskih igrah moderne dobe.

Klub trenutno šteje približno 20 članov. Trenirajo vse starostne skupine, najmlajši član ima komaj osem let. Trenirajo skupaj vsak ponedeljek, starejši posebej pripravijo trening, za dušo, pravi Antonije. Na ta način starejši pomagajo mlajšim, mlajši pa tako pridobijo na samozavesti. Učijo se od drugih, naučijo se spoštovanja v borbi. Kljub temu, da trenirajo skupaj pa tekmujejo skupinah, po različnih starostih oziroma kategorijah. Tekmujejo v kategorijah do 10 let, do 12 let, do 14 let, kadeti, mladinci, nato so člani in na koncu veterani. Tudi deklet imajo kar nekaj. So zelo perspektivne, v svojih vrstah imajo kar dve slovenski reprezentantki. Noel Kleva je kadetska podprvakinja do 17 let, Sarah Božič pa je celo

mladinska prvakinja, ki je s 14. leti zmagala v kategoriji do 20 let. Lahko zaključimo, da imajo člani zelo velik potencial. "Izredno sem ponosen na njih. Nato pa želim omeniti moške slovenske reprezentante; Lana Goloba in Luko Mlakarja, Izolana, potem pa je tu še Koprčan Luka Krajlah. Fantje ustvarjajo izjemne rezultate in so zelo pomembno jedro ekipe," ponosno pove.

Povezava violončela in sabljanja?

Antonije je profesor violončela na gimnaziji v Kopru, v glasbeni šoli v Izoli in Piranu. Igrati ga je začel, ko je imel komaj pet let. "Želel sem igrati kontrabas, pa so rekli 'dali ti bomo mali kontrabas' in tako so me poslali na violončelo," pove z nasmeškom.

"To je moja primarna služba, vendar sem bil od nekdaj silno navdušen nad sabljanjem. Tudi drži loka in meča sta si zelo kompatibilni." Drža meča, kot jo danes poznamo, je bila formirana na francoskem dvoru v času Ludvika XIV, kar ga tudi že od nekdaj fascinira. Antonije pa vidi tudi tesno povezavo z baletom. Ludvik XIV je bil nad njim navdušen, tudi sam je nekaj časa plesal, bil je silen baletni entuziast.

Kako so potekali treningi med korono?

Treningi v času korone niso potekali na klasičen način, kljub temu, da je razdalja v sabljanju vedno vsaj dva metra. Upoštevali so ukrepe in se držali pravil. Antonije meni, da se je pravil potrebno držati, kar je zelo pomembno tudi v sabljanju. To uči tudi svoje učence. Del treningov so tako organizirali preko spleta, v prihodnje pa upa, da bodo lahko spet trenirali v prostorih kluba.

Lan Golob, Luka Mlakar, Antonije Hajdin

DENIS OPATIČ

Ko daš otroku plišasto igračo, ki jo lahko ob hudih trenutkih stisne k sebi, se lahko z njo igra in gre lahko z njo na sprehod, veš, da si naredil prav in si v sebi zmagal.

Obstajajo dobri ljudje, obstajajo zelo dobri ljudje in obstaja Denis Opatič. Človek, ki nam je lahko vsem v velik navdih. Človek, ki s svojo prijaznostjo, dobrotelostjo, nesebičnostjo in radostjo polni srca naših otrok. In ko so njihova srca polna, so polna tudi naša.

Solze sreče so mi polzele po licu ob najinem pogovoru in pisanju tega članka. Žal, vseh zgodb s srečnim koncem, ki mi jih je Denis povedal, ne bom uspela napisati, ker bi potrebovala ves časopis, bom pa predstavila glavno, Denisovo zgodbo, ki je povod za vse ostale.

»Vse, kar počnem, počnem za otroke. Za njihovo veselje, za njihovo radost in otroški nasme. Vse se je začelo leta 2007, ko je v Železnikih prišlo do poplav in smo z gasilci iz Prostovoljnega gasilskega društva Hrvatini priskočili na pomoč. Leto kasneje so nas povabili na prireditev, da se nam zahvalijo za pomoč. Preden smo se odpravili na pot, sem dal pobudo, da bi vsem 25 otrokom poleti omogočili počitnice na naši obali. In uspelo je! Ob koncu prireditve, ko so nam poklonili priznanje, sem vsem prisotnim staršem povedal, da bi radi otroke gostili v našem gasilskem društvu in jim pričarali nepozabne počitnice.«

In tako se je začela Denisova zgodba, v kateri

igrajo glavno vlogo otroci.

»Otroke smo peljali v Postojnsko jamo, v Kobilarno Lipica, v San Simon na tobogan, vsi so nam pomagali. Podjetja so prispevala vstopnice za razne ogleda, restavracije, hrano, MOK nam je podarila nekaj šolskega programa. Vsi so nam na stežaj odprli vrata in mi smo lahko otrokom, ki so v poplavi izgubili vse, pričarali nepozabne spomine, sploh pa jim dali vedeti, da je življenje lepo.«

Otroci so posebna bitja, nikoli ne lažejo, vedno povedo vse po resnici.

»Po dobrih štirih mesecih so me starši, na pobudo svojih otrok, ponovno povabili k sebi v Železnike. Želeli so izvedeti, kdo sem, kdo je ta oseba, o kateri otroci nenehno govorijo. Ponovno sem jih obiskal, ponovno začutil njihovo toplino, hvaležnost, ljubezen in takrat mi je bilo jasno, kaj je moje življenjsko poslanstvo.«

V CŠOD Fiesa (Center šolskih in obšolskih dejavnosti) so celo načrtovali, da bi Denis postal vodja centra, vendar bi za to moral imeti primerno izobrazbo.

»Pa sem se vpisal na Ljudsko univerzo, kjer je na žalost nekje na polovici mojega šolanja program propadel. Nisem se vdal, iskali smo naprej in našli prostovoljce v Kranju, ki so nam povedali, na kakšen način bi lahko delal v vrtcih. In zdaj teče že moje osmo leto. Zagotovo imam narejenih čez 4000 ur. Ni mi važno, v katero skupino me dajo, ali gre za otroke v jaslicah, za srednjo generacijo ali predšolske. Vse imam rad, z vsemi se razumem, nič mi ni težko. Večji kot so izzivi, boljše mi je.«

Denis Opatič vozi vlak za Slovenske železnice, je prostovoljni gasilec v Prostovoljnem gasilskem društvu Hrvatini, pomaga v dveh vrtcih (Dekani in Rižana), igra nogomet in bariton, rad sodeluje na pustnih povorkah, se obleče v kardinala, preseneti abrahamovce, masira, se ukvarja z ročnimi deli, decembra se obleče v Božička in dedka Mraza, je krasen mož in oče dveh otrok.

Ja, to vse je Denis Opatič. To in še veliko več!

Pred dobrimi tremi leti so Denisa poklicali iz Bolnišnice Izola in ga prosili za pomoč. Želeli so si, da bi prišel pozdravit otroke na oddelku pediatrije.

»Seveda sem bil takoj za! Sem jih pa tudi takoj vprašal, kaj jim bodo kupili. Odgovorili so mi, da bodo za darilo otroci prejeli knjigo. Zame je knjiga lepo darilo, vendar ni primerna za otroka v bolnici. Bolni otroci potrebujejo nekaj drugega in točno sem vedel, kaj bi to lahko bilo. Doma smo imeli ogromno plišastih igrač. Oprali smo

Klara Beltram

jih, zavili in jih podarili. Ko daš otroku plišasto igračo, ki jo lahko stisne k sebi, se lahko z njo igra, gre lahko z njo na sprehod, ko mu je najhujše se lahko tudi zjoče vanjo, veš, da je to pravo darilo in da si zmagal.«

Pa smo prišli do solznih oči. Na tej točki mi Denis pove ogromno zgodb o tem, kako so osrečili otroke socialno ogroženih družin, kako je nato srečal te iste otroke in jih videl, kako v rokah ponosno in srečno držijo plišaste igrače. Kako so srečni, ker jim je te igrače podaril dedek Mraz.

Denis je neizmerno hvaležen za vse dobre duše, ki mu pomagajo. V prvi vrsti za njegovo družino in za vse vas, ki ste mu že in mu še boste priskočili na pomoč. Na tej točki bi rada tudi sama spomnila podjetja, da pomagajo Denisu s sponzorskimi darili. Skupaj zmoremo več, skupaj zmoremo vse!

»Veš, tukaj ne gre za mojo promocijo, tukaj gre za otroke. Večjih ciljev trenutno nimam. Vse, kar si želim, je le to, da se počasi ta trenutni kaos konča in da bomo lahko vsi uživali v tem, kar počnemo.«

Denis, hvala, ker si!

PREVERJAMO URBANE MITE

BLW (Baby Led Weaning oz. hranjenje na otrokovo pobudo) – umazano stanovanje, veseli otroci

Manca Hribovšek

Dojenčki. Nežni čudeži narave, ki nam obrnejo življenje na glavo in nam ga istočasno tudi polepšajo. Z novim družinskim članom pa pride tudi veliko vprašanj. Ker so prejšnji teden svoj dan praznovala mamice, se mi zdi prav, da bo tokratna tema rubrike Preverjamo urbane mite posvečena novopečenim staršem in tistim, ki boste to še postali. Če sem bolj natančna, bo tokrat rdeča nit uvajanje hrane po BLW (Baby Led Weaning oz. hranjenje na otrokovo pobudo) metodi in razbijanje mitov oz. zmot, in teh res ni malo, ki se ob tem porajajo mnogim staršem. Načeloma strokovnjaki s tega področja priporočajo, da se uvajanje goste prehrane začne ne pred 17. in ne po 26. tednu otrokove starosti. Svetovna zdravstvena organizacija pa predlaga, da se z uvajanjem počaka do dopolnjenega šestega meseca starosti. Kaj sploh je BLW metoda? Dojenčku namesto kašic ponudimo hrano v koščkih, ki jo z roko nese v usta, prežveči in pojé. Glavni razlog, da se starši odločijo za tak način uvajanja goste hrane je, da dojenček sam poseže po hrani, ko je nanjo pripravljen, sam nadzoruje, koliko pojé in da dojenček je skupaj z vso družino. Na tak način se navadi na hrano, ki jo je vsa družina, navaja se na skupne obroke in spoznava vse različne teksture hrane.

1. **Za uvajanje goste hrane po BLW metodi mora dojenček že imeti zobe.** Ne drži. Dojenčkove močne dlesni so sposobne prežvečiti tudi trše kose hrane, sicer pa pri začetnem uvajanju hrane le-to kuhamo na sopari na takšen način, da se popolnoma zmehča in jo lahko poje tudi dojenček, ki še nima zob.

2. **Koščki hrane morajo biti veliki.** Drži. Paziti moramo na to, da postreženo hrano narežemo na dovolj velike in široke kose (vendar ne prevelike), ki jih bo dojenček z lahkoto prijel in držal v rokah. Merilo naj bo velikost dojenčkove dlani. Hrana mora segati na obe strani otrokove stisnjene pesti.

3. **Uvajanje hrane po BLW metodi ima pozitivne učinke na razvoj govora.** Drži. Logopedi so našli povezave in pozitivne učinke med uvajanje goste hrane po BLW metodi in

razvojem govora. Marsikdaj pozabimo, da se prvi razvoj govora zgodi že med hranjenjem. Logoped Benjamin Vogrič je v intervjuju za Val 202 povedal: »Ko otrok packa, se umaže, ugrizne, speče, s prsti ugotovi, kakšno teksturo ima hrana, ki jo nosi v svojo ustno votlino, manipulira z zobmi in jezikom.«

4. **Otrok se bo s koščki hrane zadušil.** Napisane trditve ne moremo ne potrditi in ne zanikati. Tako kot pri uvajanju kašic, ko se lahko otrok zaduši, če ga hranimo v polležečem položaju, tako se lahko zaduši tudi pri BLW metodi. Ne glede na to, za kakšno metodo se odločimo, moramo dojenčka vedno hraniti v pokončnem položaju in pod budnim očesom staršev ali druge odrasle osebe.

Z BLW metodo boste sicer starši imeli veliko

več dela. Večina hrane namreč ne pristane v otrokovih ustih, ampak na stolu, mizi, oblekah, stenah in tudi na tleh. Vendar je to nizka cena, ki jo boste plačali v zameno za otrokovo zadovoljstvo, raziskovanje, učenje, razvijanje fine motorike in neprecenljive izkušnje.

Tako pri BLW metodi kot pri uvajanju kašic začnite najprej s sezonsko zelenjavo. Zelenjava je namreč lahko prebavljiva, poleg tega pa bolj ali manj nevtralnega okusa. Sadje je sladko in če ga boste otroku ponudili pred zelenjavo, mu mordaokus zelenjave ne bo všeč in jo bo začel zavračati. Kot prvo zelenjavo priporočajo uvajanje bučke, ki jo v različnih sortah dobimo skozi vse leto. Pred otrokovim prvim letom pa naj v prehrano ne bi vključevali soli, sladkorja, medu in kravjega mleka, večjo pozornost pa moramo posvetiti tudi živilom, ki so alergena. Dober tek!

ELEKTROCENTER

Salon svetil in največja ponudba elektromateriala
Vanganeljska c. 6, Koper • www.elektro-center.si
Tel.: 05/ 612 1 500 • Tel.: 05/ 612 1 511
Tel.: 05/ 612 1 521 • Fax.: 05/ 612 1 520

ŠPARGLJI

Po letošnji hudi zimi, pa s tem ne mislim na nizke temperature, se je končno začela pomlad. Ker nam je, kot kaže, vreme naklonjeno, se lahko podamo v naravo in nabereemo glavno sestavino današnjih receptov.

Šparglji rastejo po vsej slovenski Istri, najbolje pa uspevajo na sončnih legah, kjer ni gostega rastja. Pri rastlini divjega asparagusa nabiramo poganjke, ki rastejo zelo hitro, sploh če jih je kak dan prej namočila ploha. Nabiranje ni ravno enostavno, saj se bodeči deli rastline kar grdo zarijejo v gole roke, ki se skušajo prebiti dookusnega dela grma. Zelo pomembno je vedeti, da smemo po črki zakona nabrati največ kilogram pogankov na dan. Sam ne nabiram premajhnih in premladih delov, pa tudi pustim, da gre kak vršiček v cvet in omogoči rastlini, da raste naprej in nam v prihodnjih letih nudi še več zelenih brstov.

V Istri je najbolj znana frtalja s šparglji in slanino. Sicer nimam nič proti tradicionalni pripravi, a jih sam pripravim drugače.

Sveže nabrane divje beluše (tako je, v slovenskem jeziku je to sopomenka za šparglje) v roki prelomim. Trši, olesenele del zavrzem, mehkega pa narežem na dva centimetra dolge kose. V ponev nalijem malo olivnega olja in ko je še hladno, vanjo ubijem dve jajci. Na zelo nizkem ognju ju nato umešam in počasi bo nastala kremasta zmes. Postopek kar nekaj časa traja, a obljubim, da je vredno truda. Po približno petnajstih minutah, ko so jajca že kremasta, jih posolim in položim na opečen kos domačega kruha. Ponev obrišem, segrejem, na olivnem olju na hitro popečem šparglje, za kar potrebujem

približno minuto, nato pa jih položim na jajca. Slanine ne dodam, ker prikrije okus te odlične rastline.

Če smo pri nabiranju bolj izkušeni ali imamo srečo in jih nabereemo toliko, kolikor nam zakon dopušča, lahko namesto zajtrka pripravimo kosilo.

Najboljša jed, pripravljena s šparglji, je po mojem skromnem mnenju rižota.

Za začetek očistimo in narežemo divje beluše. Olesenele dele tokrat obdržimo in iz njih skuhamo zelenjavno osnovo. Čebulo, korenje, kolerabo, zeleno in olesenele dele špargljev prelijemo s hladno vodo, dodamo poper v zrnu in malo soli ter vsaj dve uri kuhamo, na koncu pa vse skupaj precedimo.

Ob pripravi rižote moramo biti pozorni na vrsto riža. Najboljši je Carnaroli, sledi mu

Rok Dekorti

Arborio. Nikakor pa ne uporabimo raznih dolgozrnatih vrst. Na olivnem olju popražimo nekaj pesti riža. Ko ta rahlo postekleni, dodamo nasekljan česen in čez pol minute prekinimo praženje z dobro merico belega vina. Ko alkohol izpari, z majhno zajemalko postopoma dodajamo zelenjavno osnovo, ki mora vreti na štedilniku, poleg posode z rižoto. Tudi pri kuhanju rižote s hitenjem ne bomo prišli daleč. Mešamo z leseno žlico in počasi dodajamo jušno osnovo, dokler riž ni skuhan al dente. V zadnji minuti kuhanja dodamo šparglje in nato ugasnemo ogenj na štedilniku. Rižota mora biti sočna in kremasta. Dodamo še pest zorjenega ovčjega sira pecorina, za oreh masla, dobro premešamo in pokrijemo posodo. Po minuti ali dveh počitka jo naložimo na krožnik, naribamo še malo sira, dodamo kanec svežega oljčnega olja in postrežemo s kozarcem belega vina.

Za lažjo predstavo:

UMEŠANA JAJCA Z ŠPARGLJI

- Dve jajci,
- šopek špargljev (okoli 15),
- sol,
- olivno olje in
- dva kosa domačega kruha.

RIŽOTA

- 200 gramov riža Carnaroli,
- zelenjavna jušna osnova,
- 500 gramov špargljev,
- strok česna,
- deciliter belega vina,
- 50 gramov masla,
- 70 gramov pecorina,
- sol in
- olivno olje.

Asparagus velja že od antične Grčije za zdravišno rastlino, saj vsebuje veliko folne kisline, antioksidantov, protirakavih snovi in je odličen diuretik. Zato vas opozarjam, da se ne ustrašite, če bo sobica, kamor gre tudi cesar peš, po kosilu čudno dišala...

POKUKAJMO V KUHINJO ZNANIH OBRAZOV

GEDORE

Prišla je pomlad, z njo pa veliko veselja in druženja. Veliko petja, zabav in plesa (če že ne na koncertih, pa vsaj doma). In prav s temi besedami bi lahko opisala našo obalno glasbeno skupino Gedore.

»Neustavljivi smo. Veliko se družimo, ustvarjamo in razmišljamo, kaj bi še lahko novega naredili. Kje bi se lahko še izpopolnili? Kaj lahko še vse ponudimo ljudem? Delujemo že od srednješolskih let in smo res zelo povezani.« Tako se prične najin pogovor s Tomažem Boškinom.

Skupina Gedore svojo glasbeno kilometrino pridobiva predvsem pri nas, na primorsko krojenih zabavljaških šovih.

»Svoj domicil imamo v Kopru in njegovi okolici. Šest nas je: jaz, Tomaž Boškin (vokal, harmonika, klaviature, pozavna), Mitja Bobič (klaviature, trobenta, vokal), Marko Hrvatini (kitara), Marko Toškan (bobni, vokal), Simon Markežič (bas kitara) in Jan Baruca (kitara in vokal), ki v zasedbi skrbi tudi za miks in produkcijo skladb.«

Trenutna največja želja jim je stopiti na oder, se pevsko razgaliti in dvigniti vse na noge.

»Do takrat pa bomo še naprej pridno vadili in snemali v Vanganelu, nedaleč stran od gostilne, znane po ombolih v testu. Velikokrat se zatečemo tja in v imenu vseh lahko priznam, da je to tudi

ena izmed naših najljubših jedi. Obstajajo pa seveda različni »omboli«. Ni nujno, da je v njem ombolo – lahko ga zamenjamo s piščancem ali pa ga jemo celo brez mesa.«

Radi ga jedo, radi ga pa tudi pripravijo doma. Prav tako je nastal Tomažev recept »Ombolo alla Gedore«.

Sestavine za 4 osebe:

- 500 g moke (bele),
- 1 vrečka suhega kvasa,
- 2 žlički soli,
- 1 dl olivnega olja,
- 1,5 dl mlačnega mleka,
- 2 dl vode,
- 4 zrezki ombola in
- zelenjava/sir/smetana.

Postopek:

V posodo presejemo moko in ji primešamo kvas ter sol. Prilijemo vodo, mleko in olje, nato vse skupaj pet minut z mikserjem (ali na roke) mešamo na najvišji hitrosti. Ko je testo zgneteno, posodo pokrijemo in pustimo, da testo vzhaja toliko časa, da naraste na dvojno količino.

Vzhajano testo z rokami na hitro pregnetemo in ga položimo na pekač, posut z malo ostre moke. Pustimo, da še enkrat vzhaja.

Medtem posolimo ombolo in ga malo popečemo na olju.

Ko je vse pripravljeno, pride na vrsto oblikovanje ombola v testu. Vzamemo pest testa in ga razvaljamo na tanko plast. Na sredino položimo ombolo in nanj položimo sestavine po

Klara Beltram

želji – od paradižnika, sira, koruze, smetane ... Vse, kar se nam zdi, da bi lahko spadalo zraven.

Na koncu iz vsake strani prekrijemo ombolo s testom, da zgleda kot žepek. Premažemo ga z olivnim oljem in postavimo v pečico za pol ure na 200 stopinj.

Lahko ga postrežemo ob sirovi, tartufovi ali gobovi omaki. Zraven se odlično poda tudi deci malvazije.

Pa dober tek!

Meni se že cedijo sline, kaj pa vam?

Branko Lončar

KUPITI ALI NAJETI NEPREMIČNINO?

Dilema, ki se pojavi velikokrat v življenju in le nemalokrat pridemo do pravega odgovora je, ali se splača nepremičnino kupiti ali najeti.

V Sloveniji smo, v primerjavi s preostalo Evropo fenomen, saj vsaj 90% ljudi živi v lastniških stanovanjih. Vsak teži k temu, da gre živeti »na svoje«. V Evropi je takšnih le 50% ljudi.

Zanimivo je, da tozadevno spadamo med manj razvite države Evrope, saj imajo v državah z nižjimi odstotki lastniških nepremičnin drugačno, predvsem pa boljšo nepremičninsko politiko.

Zakaj je pri nas tako? Najbrž zato, ker so naše najemnine v primerjavi s plačili visoke in v primeru redne zaposlitve ljudje raje plačujejo kredit za nepremičnino kot najemnino.

V težjem položaju so seveda tisti, ki so zaposleni za določen čas, pa kljub temu živijo v najemniških stanovanjih ter plačujejo najemnino. Njim namreč banka nedvomno ne odobri kredita. Država ima slabo regulativo na področju urejanja višine najemnin v zakonu, ki ureja razmerja med najemodajalci ter najemniki pa je ogromno lukenj.

Prednosti in slabosti lastne nepremičnine

Najem stanovanja ima svoje prednosti in slabosti. Prednost je ta, da ne prinaša velikih stroškov, saj vsi večji stroški bremenijo lastnika. Smo bolj fleksibilni in z lahkoto se preselimo na drug konec sveta, če se nam tako zljubi. Slabost pa je ta, da imamo velikokrat občutek, da »mečemo denar skozi okno« in da smo prepuščeni na milost in nemilost lastnikov.

Pri lastni nepremičnini dobimo neko svobodo in neodvisnost. Lahko jo opremimo po svojih željah, lahko poljubno prebarvamo stene in počnemo vse, kar v najeti nepremičnini ne smemo. A ta svoboda ima svojo ceno, ki prične z najemom kredita in mesečnim plačevanjem za 10, 20 ali 30 let.

Drži, lastna nepremičnina prinese več neodvisnosti in varnosti, saj te nihče ne more izseliti. Prinaša pa tudi določene pravice in obveznosti, ki pa niso nujno slabe. Končno lahko sprejemate dolgoročne odločitve, imate možnost odločanja kot etažni lastnik, lahko ste deležni ugodnosti pri zavarovanjih, saj zavarovalnice nudijo višje popuste, ko imate zavarovanih več stvari. S stanovanjem pa lahko počnete karkoli. Lahko ga oddate, predvsem pa ga lahko kadarkoli prodate.

Obala nepremičnine d.o.o.
Obala 16,
6320 Portorož
Tel 05 674 10 30
Mob 041 35 22 00
info@obala-nepremicnine.si

GEODETSKE STORITVE d.o.o. PORTOROŽ

VBS d.o.o. Portorož
Obala 125, 6320 Portorož
tel.: 05/677-85-80
GSM: 031/637-176
e-mail: bogdan@vbs.si

OBALA
časopis in portal
s pogledom na morje **plus**

Imate dejavnost? Si želite novih strank, več kupcev vaših izdelkov ali več naročnikov vaših storitev? Tukaj je pravi prostor za vas! Vaš oglas bo vsak mesec dosegel **25.000** gospodinjstev na Obali! Pokličite nas na **040 600 700** ali nam pišite na **marketing@obalaplus.si** in izvedeli boste prednosti oglaševanja v časopisu in na spletnem portalu **www.obalaplus.si**

GOLF ALI KONOPLJA

Ali je vonj cvetoče konoplje res tako moteč?

VSloveniji je industrijsko konopljo dovoljeno gojiti in uporabljati, na voljo so tudi izdelki iz medicinske konoplje. Razlika med navadno (industrijsko) in indijsko konopljo je v vrednosti THC, v količini lepljive smole, ki je bogata s kanabinoidi. Industrijska konoplja vsebuje manj smole, medicinska pa več. Več kot je smole, več je kanabinoidov in večja je tudi vrednost THC. V navadni konoplji najdemo CBD, ki ja znan po številnih zdravilnih učinkih in nima psihoaktivnih funkcij, kot THC.

Kakšni so pogoji za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje?

Kot so nam povedali na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je v Sloveniji dovoljeno gojiti konopljo na osnovi Pravilnika o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka. Dovoljenje lahko pridobi nosilec kmetijskega gospodarstva za gojenje izključno na kmetijskih zemljiščih, ki jih ima vpisana v register kmetijskih gospodarstev. Za pridobitev dovoljenja mora pridelovalec podati vlogo najpozneje do 10. maja tekočega leta. Pri vlogi pa ministrstvo zahteva zelo natančne podatke o tem, kje se bo nahajal nasad, na kakšni površini, katero sorto konoplje bo gojil, namen pridelave, predvideni datum setve, količino semena ter predvideni datum spravila.

Podatkov o številu dovoljenj po regijah žal nismo dobili, ker jih na ministrstvu ne zbirajo. Pridobili pa smo podatke, koliko dovoljenj je bilo izdanih v celi državi. Ob tem izpostavljajo, da se dovoljenja izdajajo vsako leto posebej in so veljavna za enkratno setev.

Leto	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Površina (ha)	145	250	428	497	360	310	314	384	235
Št. pridelovalcev	87	215	385	567	464	424	340	388	320

Število pridelovalcev in površine konoplje od leta 2012 do 2020.

Kako se nadzira proces gojenja konoplje?

Nadzor nad gojenjem industrijske konoplje izvaja kmetijska inšpekcija. Ob inšpekcijskem pregledu pridelovalec inšpektorju predloži dokazila o nakupu potrjenega semena konoplje ali vrtnega maka, ki ju je posejal na podlagi dovoljenja:

- Račun o nakupu semena, iz katerega so razvidne količina in sorta semena ter številka deklaracije o kakovosti semena;
- Deklaracijo o kakovosti semena, ki jo je izdal registrirani dodelovalec, ki je dal seme v promet. Podatki na deklaraciji se morajo glede sorte in številke deklaracije ujemati s podatki na računu.

»Iz posevkov konoplje kmetijski inšpektor odvzame vzorce rastlin za analizo vsebnosti THC. Inšpektor pošlje vzorce v analizo pooblaščenemu laboratoriju. Če se z analizo ugotovi, da vsebnost THC presega 0,2%, se s pridelkom ravna v skladu s predpisi, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami,« so še pojasnili na ministrstvu.

Konoplja v Sečovljah

V lanskem letu se je z gojenjem konoplje pričel ukvarjati tudi podjetnik Simon Pribac,

ki je v Sečovljah uredil zemljišče, kjer sedaj goji konopljo. To zemljišče se nahaja natančno na lokaciji, kjer se je še nedavno govorilo o golf igrišču. Kot vemo, zamisel o golf igrišču ni uspela, saj so bili lokalni prebivalci odločno proti. Poudarjali so, da gre za najboljša kmetijska zemljišča in da jih ne smemo uničiti. Pribac je na tem zemljišču, ki ga je dobil v najem od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS najprej želeli posaditi trto. Pa sosedom blizu zemljišča tudi to ni bilo všeč, ker da se trte škropijo. Kasneje se je najemnik zemljišča Pribac odločil, da bo posadil konopljo. Konoplja je namreč rastlina, ki dobro uspeva v tem okolju, poleg tega je njena uporaba vedno bolj razširjena. Prav tako je ni potrebno škropiti, njena pridelava je zelo ekološka. »Vsak nasad je investicija, potrebno je pripraviti zemljišče, urediti avtomatski namakalni sistem, zemljišče je potrebno zavarovati. Za dejavnost sem pridobil tudi dovoljenje, ki ga izda Ministrstvo za kmetijstvo,« nam pojasni Pribac. Poleg tega je potrebno poznati ostale skrivnosti pridelave konoplje, kot so dodatno gnojenje, sajenje in podobno. Sosedje pa sedaj moti vonj, ki se pojavi takrat, ko konoplja cveti, ponavadi med septembrom in oktobrom. Eden od sosedov je celo potarnal, da ga boli glava od vonja cvetenja konoplje. Po drugi strani pa se uporaba medicinskih izdelkov celo priporoča za zdravljenje kroničnih glavobolov in migren. A kot je dejal Pribac, ne želi imeti težav s sosedi, ugotovil pa je, da je nemogoče vseh zadovoljiti. Po njegovem ljudje konoplje še ne poznajo dovolj in njenih zdravilnih učinkov. Še vedno gre za tabu temo. Seveda pa to ne more in ne sme biti razlog, da je ne bi smel gojiti.

O tem smo se pogovarjali tudi s predsednikom Krajevne skupnosti Sečovlje Denisom Fakinom. Pojasnil je, da pozna težave, ki jih ima najemnik zemljišč. Poudaril je, da sam ne vidi nobene težave, saj je pridelava ekološka, poleg tega ima za to potrebno dovoljenje. Opozoril je tudi na to, da ni vedno rešitev v tem, da se ustanavljajo razne civilne iniciative, saj na tak način ni nobenega napredka, velikokrat pa tudi nobene rešitve. »Sam se ne morem postaviti ne na eno niti na drugo stran, vendar menim, da je vedno potrebno doseči nek kompromis. In kolikor poznam zadeve, se je bil najemnik zemljišč Pribac vedno voljan pogovarjati,« je poudaril Fakin.

VRT V APRILU

Sašo Mejak

Marec je za nami, temperature so bile ugodne za razvoj rastlin, le s padavinami nam ni kaj dosti postregel. Verjetno bo aprila drugačna zgodba, saj je pred nami mesec, ko je vrtnarjenje v polnem razcvetu. Zelenjavni vrt nas vabi, da posadimo in posejemo čim več rastlin, ki nas bodo med poletjem obdarovale s svojimi plodovi. Gredice smo pripravili in pognojili že v marcu, zato v specializiranih trgovinah nabavimo sadike solate, brokolija, cvetače, blitve, zelene, peteršilja, ... Opravimo lahko tudi setev špinacije, rukole, korenčka, rdeče pese in redkvice. Pri nabavi semena je pomembno, da preverimo rok kalivosti semena, da ne bi kupili takšnega, s pretečenim rokom trajanja. Proti koncu meseca začnemo s sajenjem paradižnikov, jajčevcev, kumaric, bučk in feferonov.

Tudi **zeliščni vrt** je v bujnem brstenju. Opravimo lahko gnojenje z organskim gnojilom. Poganjke mete lahko že uporabimo. Posadimo lahko šetraj, luštrek, drobnjak, baziliko, meliso, posejemo kumino, kamilico, borago in ognjič.

Iz meseca v mesec ta del vrta postaja vse bolj aromatičen in zanimiv, zato se le potrudimo in kar najbolje poskrbimo za rastline.

Sadno drevje je že v polni rasti, zamudniki pa kljub temu še obrezujejo oljke. V tem obdobju je pomembno, da smo pazljivi pri razvoju, da rastlin ne napadejo bolezni in škodljivci. Če opazimo znake bolezni, se obrnemo na pomoč k specializiranim trgovinam, v katerih nam bo usposobljen kader pomagal, da bomo rešili naše probleme.

V **okrasnem vrtu** se v polnem razcvetu bohotijo narcise, hijacinte, tulipani, muscariji in anemone v kombinaciji z mačehami ter spominčicami. Mnoge grmovnice in trajnice nas tudi že razvajajo s cvetovi. Če jih še nismo uspeli pognojiti, lahko z gnojenjem opravimo v začetku meseca. April je čas, ko začnemo saditi tudi v balkonska cvetlična korita, gredice pa polnimo z enoletnicami in strukturnimi rastlinami. Za osvežitev idej lahko prelistamo kakšen katalog

in si pripravimo osnoven plan, kako bodo naša korita ali gredice izgledale. V **VRTNARIJI MOŠKON na PARECAGU** vas pričakuje strokovno usposobljeno osebje in širok asortima kvalitetno vzgojenih sadik pelargonij, surfinij, salvije, tagetes, verbene, begonij, zajčkov, daliete, alisuma, ... Pri sajenju enoletnic je zelo pomembno, da izberemo kvalitetno zemljo in pravilna gnojila. Rastno obdobje enoletnic je kratko in v tem času potrebujejo našo pomoč za pravilno rast in cvetenje.

Na **travnih površinah** lahko v začetku aprila opravimo še zračenje. Ta proces je zelo pomemben, saj tako iz travne ruše odstranimo posušeno travo, zdrava trava pa dobro zadira.

Travo po potrebi tudi dosadimo. V aprilu opravimo tudi gnojenje, da se bo ruša lepo razvila do obdobja, ko bo primerna za uživanje na njej.

Vodne objekte očistimo, preverimo rastline, po potrebi razezimo in nabavimo novo rastlinje, da naredimo spremembo v novi sezoni.

VELIKA IZBIRA OKRASNIH RASTLIN:
za balkone, vrtove, cvetlična korita...
ODPRTO VSAK DAN, RAZEN NEDELJE.

Parecag 31, gsm: 041 607 594

Dobrodošla pomlad
Bentornata primavera

Najboljše iz Istre

LAŽJI PRVI BRALNI KORAKI

Pismenost je ena temeljnih pravic vsakega človeka. S prvimi bralnimi koraki se otroci navadno srečajo ob vstopu v osnovno šolo.

Maja Orel Jakič

zakonitosti, kako se možgani učijo brati. V slovenskem prostoru, ugotavlja, da nekaterim korakom ne posvečamo dovolj pozornosti ali jih celo preskakujemo. Mednarodne raziskave so pokazale, da je dobro otroke naučiti osnovnih postopkov do te mere, da jih popolnoma ozavešijo in avtomatizirajo, sicer lahko pride do zatekanja h kompenzacijskim tehnikam.

Aplikacija Kobi TO! deluje na vseh napravah; telefonih, tablicah in osebnih računalnikih. Obenem pa je brezplačna.

Čeprav je v uporabi kratek čas, je aplikacija med strokovno javnostjo, učitelji in strokovnimi delavci doživela hiter in zelo dober odziv. Tudi zato, ker so jih vključili že v postopku oblikovanja aplikacije. Pričakovati je, da si bodo učitelji s tem pripomočkom tudi pomagali, predvsem pa, da boste po aplikaciji posegli starši. Gotovo je, da ni dovolj brati samo v času pouka, ampak je bralne veščine potrebno uriti tudi doma. Zato je zelo pomembno, da starši razumete, kaj je smisel in cilj vaje, ki jo ponuja aplikacija. S pravilno usmerjeno vajo tako močno skrajšamo čas, hkrati pa utrdimo potrebno znanje.

Nataša Metlika iz portoroškega Centra za komunikacijo, sluh in govor, ki je del mreže za vzgojo in izobraževanje gluhih in naglušnih otrok ter otrok z večvrstnimi motnjami na območju celotne Primorske ter del mreže za delo z otroki in odraslimi, ki imajo težave v govorno jezikovni komunikaciji na območju Obalno-Kraške regije, je pripomoček ocenila takole: »Aplikacija me je navdušila, saj mi ni znano, da bi imeli podoben pripomoček za učenje začetnega branja v slovenskem jeziku. Pri učenju branja ima kar nekaj otrok težave. Ker dekodiranja in spajanja črk ne usvojijo dovolj dobro in hitro, je bralna tehnika nezadostna. Vse to vpliva na razumevanje prebranega in v višjih razredih osnovne šole otežuje učenje iz učbenikov ter drugih pisnih virov. Pri svojem delu opažam, da so pripomočki za učenje branja zelo pomembni, še posebej pomembni in potrebni so za otroke s posebnimi potrebami. Njim klasičen način poučevanja ne zadošča in potrebujejo drugačne pristope. Pripomočki jim olajšajo učenje in včasih so edino sredstvo za doseganje zastavljenih izobraževalnih ciljev. Aplikacija bo učence navdušila in bodo motivirani za branje. Vaje spominjajo na igro in ne na bralne liste, ki jih dobijo v šoli. Sama vidim velik potencial, še posebej pa mi je všeč, da je brezplačna. V teh časih si marsikateri starš ne more privoščiti dodatnih izdatkov, četudi so koristni za njihove otroke.«

Medtem, ko jih nekateri hitro usvojijo, pa se drugi srečujejo s težavami, ki jih sami, brez pomoči odraslih, ne morejo premostiti. Prepogosto to vodi v odpor do branja, ki se odraža tudi v odrasli dobi. V zadnjem letu epidemije je večina pouka potekala na daljavo. To je prineslo nemalo težav tudi pri usvajanju bralne pismenosti prvošolcev. Obstajajo različne metode, ki pomagajo otroku čez zagate in omogočijo nadaljnji razvoj ter posledično otroka motivirajo k branju. Eno takšnih, aplikacijo Kobi TO!, predstavljamo v tokratnem članku.

Start up podjetje Kobi, ki se ukvarja s področjem opismenjevanja in oblikovanjem pripomočkov za branje, predvsem pa s težavami pri tem, je razvilo brezplačno aplikacijo Kobi TO! Namenjena je prav prvošolcem, pojasnjuje vodja projekta **Ursula Lavrenčič**.

»**Kobi TO!** je zasnovan na način, da z njegovo uporabo prvošolci vadijo prvo večino v učenju branja. To je vezava dveh glasov v eno enoto, oziroma dveh črk v en zlog.«

Za razvoj aplikacije so se odločili na podlagi spoznanja, da ima veliko otrok po dolgotrajnem šolanju na daljavo težave z usvajanjem veščin branja. To je nakazal že prvi »lockdown«. Raziskava, ki je bila v lanskem letu izvedena med osemdesetimi učitelji prvih razredov, ki poučujejo v razredu in tistimi, ki izvajajo dodatno strokovno pomoč, je pokazala, da jih kar 72% opaža poslabšanje bralne pismenosti v primerjavi z leti pred epidemijo. To je bila tudi osnova za oblikovanje pripomočka, ki bo pomagal otrokom

in tako omilil morebitne posledice.

Kako aplikacija deluje?

»Aplikacija je zelo enostavna za uporabo in otroku prijazna. Sestavljena je iz vaj z naborom črk, ki se jih otrok sprva nauči. V šoli to počnejo postopoma. Črke so z algoritmom naključno postavljene v običajno nesmiselne pare in otrok mora te pare črk prebrati. Parov je dvajset. Zaželeno je, da jih otrok prebere čim hitreje, saj vemo, da sta avtomatizem in hitrost pri bralni veščini zelo pomembni. Če to fazo dodobra osvojijo, so vse nadaljnje olajšane. Otroku je v večje veselje prehajati v naslednjo bralno fazo, ko se uči vezati sklope v besede in nato v vezana besedila. S tem, ko pridobi samozavest v prvih bralnih fazah, povečamo možnost, da bo z veseljem bral vse življenje,« razlaga Ursula Lavrenčič.

Lavrenčičeva je namreč strokovnjakinja na področju opismenjevanja. Skozi procese raziskovanja področja, se je s sodelavci naučila

Sabrina Simonovich

OB KATERI URI NAJ IZBOLJŠAM SVOJE ZMOGLJIVOSTI?

Optimalni čas dneva za vadbo običajno ni nekak, o čemer ljudje razmišljajo. Kljub temu pa obstaja znanost za optimizacijo časa treninga. S skrbnim načrtovanjem urnika treningov, v skladu s svojim cirkadianim ritmom, je mogoče pridobiti več moči, hitrosti, vzdržljivosti in gibljivosti, možno je pridobiti več mišične mase, povečati svojo prilagodljivost, zmanjšati možnost poškodb in morda bolje spati. Ta naša "notranja ura" je odvisna od življenjskega sloga in okolja ali še bolje od tega, kdaj spite, delate in vidite dnevno svetlobo. Zamislimo si ritem običajne osebe, ki dela od 8h do 4h in spi od 11h do 7h. Za športno aktivno osebo so dnevne spremembe v telesni temperaturi, presnovni energije in hormonskem okolju najpomembnejši dejavniki, na katere vpliva cirkadiani ritem. Splošno znano je, da imajo visoke ravni testosterona anabolične učinke (anabolizem = rast) in so zato koristne za rast mišic in razvoj moči, medtem ko ima kortizol katabolične (katabolizem = razgradnja) učinke in njegove presežne ravni lahko škodujejo. V skladu s tem se razmerje testosterona in kortizola običajno uporablja kot označevalec anabolizma

tkiva in merilo za pretréniranost. Glede na to je morda koristno trenirati v času dneva, ko je to razmerje najvišje in to je popoldan in zvečer, v danem primeru torej neke med 14:30 in 20:30. Povečanje moči se je v številnih študijah izkazalo za na splošno nekoliko večje pri treningu v večernih urah kakor jutraj.

Pri vadbi z visoko intenzivnostjo je optimalna razmeroma visoka telesna temperatura. Visoke osnovne telesne temperature izboljšajo hitrost prevodnosti živcev, gibljivost sklepov, presnovo glukoze in mišični pretok krvi. Večina ljudi lahko zvečer doseže višjo stopnjo aktivacije mišic v primerjavi z jutranjimi urami. Posledično je osnovna telesna temperatura povezana z uspešnostjo vadbe. Ljudje so običajno najmočnejši, ko njihova osnovna telesna temperatura doseže svoj dnevni vrh. Temeljna telesna temperatura je ponoči nizka, ob prebujanju hitro naraste in zvečer doseže maksimum. Optimalna telesna temperatura za trening moči se torej običajno pojavi pozno popoldne do zgodnjih večernih ur. Takrat prožnost in mišična moč dosežemo svoj dnevni

vrh. Telesna temperatura prav tako vpliva na elastičnost kit in vezi, zato je večerno raztegovanje bolj priporočljivo ob jutranjega. Kljub temu so študije ugotovile večji napredek v fleksibilnosti, če je bilo raztezanje izvedeno zjutraj. A to velja le za dinamično raztezanje in ne statično. Naj poudarim, da moramo biti pri dinamičnem raztezanju zelo previdni, saj smo zjutraj "hladni" in je možnost poškodb zato večja.

Zmogljivost se razlikuje tudi glede na aktivnost. Plavalna zmogljivost tako doseže vrhunec nekaj ur pozneje zvečer kot večina dejavnosti na tleh. Na splošno se zdi, da ima vzdržljivost manj izrazit cirkadiani ritem. Večja zmogljivost lahko očitno privede do večjih mišičnih prilagoditev. Nazadnje vam svetujem, da raje vadite ob katerikoli uri, kot da sploh ne vadite!

**Sabrina Simonovich, prof. športne vzgoje,
trener fitnesa, učitelj joge, učitelj in trener
alpskega smučanja, prehranski svetovalec,
www.sabrinafit.eu.**

**DO
ZDRAVNIKA,
KO GA
POTREBUJETE**

SKLENITE
ZAVAROVANJE
ZDRAVSTVENA
POLICA!

080 20 60
vzajemna.si

Vzajemna d.v.z., Vošnjakova 2, 1000 Ljubljana

DR. POSVET

S sklenitvijo zavarovanja
do pogovora z zdravnikom
(24/7) na daljavo.

**VARUH
ZDRAVJA**
VZAJEMNA

			AVSTRUSKA IGRALKA MARIA (1883-1930) JUDOV. RODU		KRAJ PRI LJUBLJANI	ITALJANSKI IGRALEC SALVO	SONJA NEF ŠVICARSKA ALPSKA SMUČARKA	NEMŠKI ZGODOVIN. PAUL FRIDOLIN (1860-1944)	NIZOZEMSKI NOGOMETNI TRENER HAAN						
			SLOVENSKI BALETNI PLESALEC ALI												
			LUDVIK NOVAK			HANA IRŠIČ									
			8. ČRKA ABECEDE			ŽOGA IZVEN IGRISČA, AVT									
					OLGA URBANC	ERIKA HRASTNIK		FENIČANSKI STEKLAR	NEKDANJI SMUČAR PETROVIČ						
			RAČUNAL TIPKA ZA POTRDITEV												
			KEMUSKI ZNAK ZA HELJI				ORGAN VOHA								
			SLOVENSKA PREVAJALKA EVA		OPATIJA PRI NOVEM BEČEJU	SLOVENSKI NOVINAR JERNEJ ITALJANSKA RTV	LUDOLFOVO ŠTEVILO								
									DANSKI NOGOMETAŠ LARS JAP. NABIRAL. BISEROV						
SESTAVIL Boris Kalibek			HITER KONJSKI TEK	SMUČARSKI CENTER NA ŠVEDSKEM	RADO NAKRST	SLOVENSKI TEOLOG ALOJZIJ (1902-1953)	ŠALA, VIC (POG.)								
BARVA IGRALNIH KART						FRANCOSKI IGRALEC DELON		MUSLIMAN. ROMARSKO MESTO				STRUPEN ALKALOID IZ SEMEN TROBELIKE	PREBIVALKE ANANA		
NEMŠKI TEOLOG JOHANN (1555-1621)						SUŠILEC LAS		CELOVŠKI HOKEJ. KLUB							
SREČKO EMERŠIČ				IME RUSKE PEVKE PUGAČOVE PRIPADNIK UTAKOV					RAZSTAVNI PROSTOR ZA UMETNIŠKA DELA						
			NENADNA SMRT	GRŠKI BOG NEBA					REZILO (POG.)						
				MESTO V BAČKI					STARO KITAJSKO BRENKALO						
V. AFRIŠKI GRM, DRAŽILNO NASLADILO					ITA. SCENARIST AGENVORE INCROCCHI	MARICA AMBROŽIČ		VRHUNSKI ŠPORTNIK	ORGANSKA SPOJINA V KAVI						
							VZDEVEK LADJARJA ONASSISA		NEMŠKA REKA						
BIBLIJSKI PRVI ČLOVEK						RUSJANOVO LETALO		REKREACIJ. DEJAVNOST			AM. RISAR STRIPOV BROWN				
								FRANCOSKI PISATELJ LOUIS			PESNICA FATUR				
REKA SKOZI VELENJE						NEKDANJI ITALJANSKI DENAR			ORGANSKA SPOJINA			NINA ERAK			
									NAJVEČJA ARTERIJA			GOROVJE V ALŽIRIJ (2254 M)			
									GRŠKA MATI BOGOV				NEMŠKI INDUSTRIJ. OBLIKOVAL. DIETER	LESEN PIHALNI GLASBENI INSTRUMENT	
			ANTON OCVRK						INDUSTRIJ. RASTLINA	DEL JADRNIC					
			SOVICA SVETLANE MAKAROVIČ												
			OGRLICA (KNIŽ.)									HRVAŠKI OTOK			
			GLOBOK PRIKLON NA STAREM KITAJSKEM									LE, ZGOLJ			
															
INDUSKI PISATELJ MULK RADŽ										PRSI (POG.)					

KEHR: nem. zgodovinar **RANDONE:** it. gralec **MOLE:** slo. prevajalka **ENION:** steklar **ARANČA:** opatija **ESRA:** arab. pesnik **KONIIN:** alkaloid **LIED:** poezija **KOTAU:** priklon

INTERSPAR

KOPER

SPAR
...to **GO**

SVEŽE PRIPRAVLJENO V NAŠI TRGOVINI

**NAŠ RECEPT
ZA POPOLN
OBROK**

SPAR Slovenija d.o.o., Letališka 26, Ljubljana www.spar.si

SWOBODA V GIBANJU.

NOVA TOYOTA YARIS HYBRID

ŽE OD

179 €
NA
MESEC

10 LET JAMSTVA ZA HIBRIDNO BATERIJO

**AVTO CENTER
JEREB**

041 346 445
051 369 792

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota Yaris Hybrid: od 3,8 do 4,9 l/100 km in emisije CO₂: od 87 do 112 g/km. Emisijska stopnja: za 1,5 hibrid EURO 6. Emisije NOx: 0,0095 g/km. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih testih hibridne baterije (HHC) na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščenih prodajno-servisni Toyotini trgovski mreži.

Vrsta financiranja: finančni leasing • predračunska vrednost predmeta financiranja: € 16.700 • lastna udeležba (polog): € 1.749,99 • znesek financiranja: € 15.200 • število obrokov: 60 • mesečno plačevanje: € 179,18, ter zadnji (61-i) obrok: € 6.680 • stroški odobritve: € 250,00 • skupni znesek za plačilo brez lastne udeležbe: € 17.430,8 • letna obrestna mera: 4 %, ki je spremenljiva in vezana na 3 mesečni Euribor • če je Euribor manjši od 0, se šteje, da je 0 • v primeru dviga Euribor-ja se lahko skupni znesek za plačilo poveča • efektivna obrestna mera: 4,54 % na dan 19.10.2020 • Priporočeno število prevoženih km: 20.000 letno. Hibridni bonus 1.500 € velja ob financiranju. Izračun se nanaša na opremo Stella. Ponudba je informativnega značaja. Slike so simbolične. Oprema na vozilu in njena dostopnost sta odvisni od lokalnih pogojev. Zadržujemo si pravico do spremembe cen in specifikacij opreme brez predhodnega obvestila. Za končno ceno vozila z opcijami, prosimo, da kontaktirate pooblaščenega Toyotinega partnerja. Finančne kalkulacije so informativne in neobvezne. Več na www.toyota.si.